

6

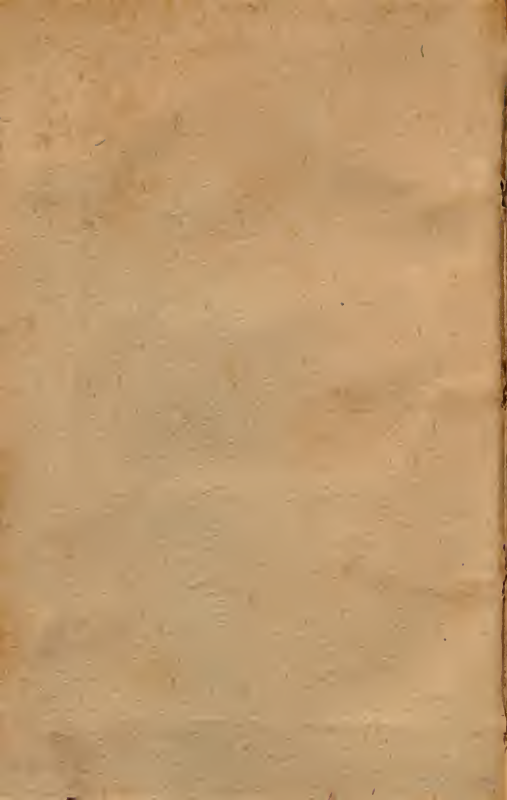
11-c

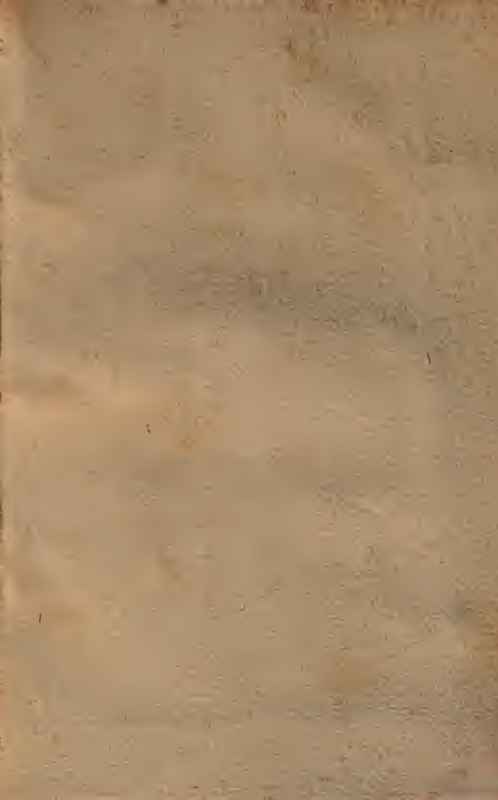
20

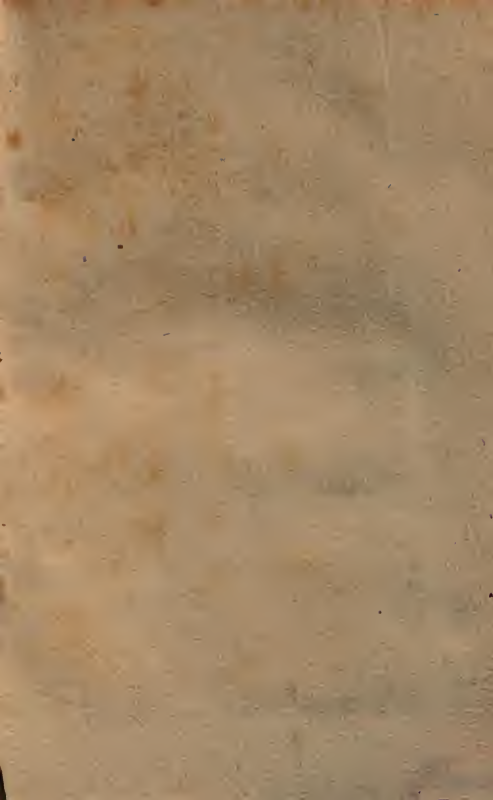
6-11-C-39

PHILIPPICA
ANT. ARNALDI IC.

ET

ADVOCATI CURIÆ SUPREMÆ
CONSILIARII QUONDAM AC
PROCURATORIS GENERA-
LIS DEFUNCTÆ REGINÆ
MATRIS REGUM,

NOMINE

UNIVERSITATIS PARISIEN-
SIS ACTRICIS,

IN

JESVITAS REOS.

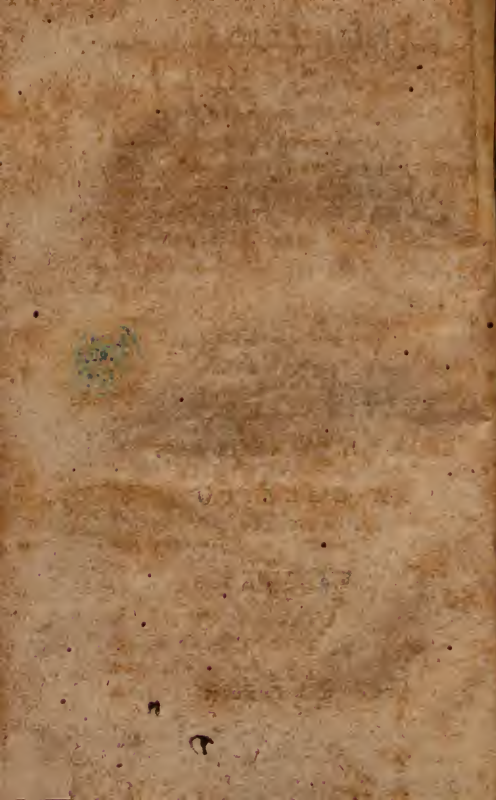
xii. & xiii. Julii; clō lō xciv.

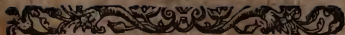
EX GALLICO
LATINA FACTA.

ANNO clō lō xciv.

D

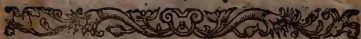

ARGUMENTUM.

IESUITAE, ut se diu multumq; sustentarent adversus postulationem persecutionemq; Universitatis; eorum potissimum subsidio, quibus ipsi erant ad manum, mox adhibendi patrandis maximis quibusq; sceleribus; post diē demum tumultus illius quo plateario facta est obseptio, toti Lutetia imperiosè dominari: accensoq; porro seditionis igne per civitates regni primarias, nunquam cessare pro Cōcionibus, inq; Cōfessionibus auricularibus debacchari aut in memoriam Regis defuncti, aut in maiestatem superstitis; eumq; ipsum omnibus praterea convitiis contumeliis ac calumniarum sycophantiis, quæ vel fingi excogitari ve queant, petulanter passim incessere. ac ne quid deesset cumulo tanta impietatis; ferro etiam vitam eius tentare, submisso quodā cui nomen Barrierii, de quo supplicium sumptum Meloduni, quiq; hoc suum facinus ad mortem usq; fassus.

Quibus visis, factum est, ut recuperatam iam Vrbe, Academia Parisiensis in priore persisteret proposito, ac Iesuitarum urgeret exter-

minationem: implorata ad eam rem, supplici
 Libello, fide suprema Curiae: cuius auctoritatē
 ut Iesuita aliquamdiu satis supinè contempse-
 rant, coacti tandem Arresto diei Iovis VII.
 Julij 1610 (cuius is erat tenor, ut se-
 quenti die Luna publico Auditorio, de absentis
 causa secundum praesentem statim ferretur
 sententia) Advocatum suum illo die produ-
 xerunt in Camera maiori, valvis, uti solet,
 expansis. Sed enim Advocatus ille pro-
 fessus coactum iri se, causae suae patrocinio, de-
 ferre in iudicium molesta multa atq; odiosa ad-
 versum plures qui in partibus Regis; petere
 ut causa ista foribus ageretur occlusis. Vul-
 pina scilicet arte; ne propalarentur populo, ha-
 tetenus miserè ab ipsis dementato, imposturae
 illorum ac molimina perniciofa, de subjugan-
 do Europaeo orbe unis Hispanis. Succedere ta-
 men illud artificium, atq; impetrare ipsi, causa
 diceretur partibus tantum utrisq; & iudicibus
 praesentibus. Ibi Universitas verba fecit, ore
 Antonii Arnaldi I. C. Curiones Parisienses, qui
 Academicis adunati, Ludovici Pollei I. C. Ie-
 suitae, Claudii Dureti I. C. Regius procurator,
 Domini Seguierii,

PHILIPPICA ANTONII

ARNALDI I. G.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Advocati Curia, nomine Academiae Parisiensis Aëtrici, in Iesuitas reos, XII.

& XII. Julii clō Idō xciiv.

T ego verò, Domini, contraria ordiar protestatione, quàm fecit pars adversa. Ii enim cum hēri passim jactarent, fore ut causa isthęc valvis agigaretur clausis, quoniam minati essent invehi in plures eorum, qui se regiaē dediderunt obedientiaē, nuncq; etiam pro salute eius vitam fortunāq; bellicę obijciunt alex: ego contrā liquidò protestor, neminem à me læsum iri aut verbo aut colore, quin nunc etiam hodie partes sequatur Hispanorum.

Ratio protestationum tam diversarum, obvia ea quidem est, neq; enim Iesuitę ulla magis re demeruerint Regem Hispaniaē, suum herum; quàm si in amplissimo hoc confessu varia saltem verborum contumelia eos lacerārint, qui iram eius indignationemq; in se concitārent restitutione tot tantarumq; Civitatum, quas ipse jam improba spe devoraverat; restitutione, inquam, hosti suo, ut summo

ita maximè formidoloso. At verò Academia Parisiensis, filia illa Regis primogenita, (pro qua verba facio) nihil sanè grātius fecerit Regiē majestati, quā si religiosè observārit Edictum amestiae, cui & quietem debemus præsentem, & debebimus futuram.

Memini quidem legere, cū iam utrinq; exiisset prælii Pharsalici tessera, cū jam hinc inde occinerent classica, cum jam res inibi esset, ut invictum illud par imperatorum gladiatorio concurreret animo, paucos Romanorum, ut & Græcorū aliquot, qui tunc fortè extra aciem mentis saltem ac linguę voto aliquas Reipubl. faciebant partes; viso propius discrimine, secum & cum animo suo meditari cœpisse ambitionis mala. Dum enim cognata arma, fraternę acies, signa communia, flos denique ac robur unius sanguinis in exitium suum mutuis rueret ictibus; quid nisi exemplū esse, homines, ut semel à Bonę Mentis regia abiēre via, frenaq; suis permiserunt adfectibus, non oculis comperere, non auribus, nō mente! Si enim imperium dominationemq; suam Romani isti habuissent cum modo, ac frui voluissent rebus jam cōgestis, omnia ferè terra mariq; erant ipsorum. Sic quoque si quis rerum nostrarum gnarus, eas penitus considerabit, nōne jam ad extimum magnitudinis, felicitatis, glorię, opumq; ac potentię perveneramus

mus culmen, absq; bellis istis plus quam civilibus? nōne tot militarium virorū copijs, in acie infeliciter amissorum, veterem illum hostem jam debellassemus, vel direpta etiā Madridio, adductis insuper in controversiam ac contentionem rabidis illis ejus delitiis, pompaticōq; illo Escuriali? nōne jam, inquam, *dedidisset se, divina, humanaq; omnia?* utique ductu atq; auspiciis magni istius nostri eximiq; bellatoris; cui jam nunc Navaria, Aragoniaq; & Portugallia supplices tendunt manus; cupidæ tandem tandem horrēda Castilianorū liberari tyrānide. Quicunq; inquam, hæc ipsa cōsiderabit, iracundiæ simul atq; indignationis multiplici æstu in eam hominum gentē inferatur necesse est, quæ huc idēd propriè ablegata est, uti porrò incendat nutriarq; grandē illum ignē, cujus incendio Monarchia nostra penè tota quantacunq; est, cōcidit.

Atq; hos Iesuitas esse, nemini fit dubium, præterquam duobus hominum generibus; quorū hi naturæ meticulosioris, adhuc se putant inter ungues X V I. viratus; ejusque consilio, Iesuitarum: illi verò eandem fovēt causam, suntq; unius cum Iesuitis contubernii ac societatis, hocq; tantūm habent in votis, ut totæ porrò urbes ordinis istius subeant jugum. Sed isti non nisi submissa mussant voce: cū contrā magnus adsit omnium bono-

rum consensus, partim eorum, qui Urbem istam reliquerunt tempestate intra eam detonante; partim eorum, qui fulmine illo tantum non afflati, durârunt tamen, magnisq; animis Regni istius arcem illam ac caput, Regi suo patefecerunt: (*Nos enim omnes eadem metuere, eadem cupere, eadem videri nunc oportet.*) Cum adsit, inquam, seq; oculis palam ingerat oximius affectus atq; incredibilis propensio omnium qui verè Galli, vereq; consentientes ad dignitatem atq; incrementum hujusce imperii; quiq; jam nunc nixi tùm æquitate suæ causæ tùm spe devotionis vestræ in Regiam majestatem, nihil habet antiquius quàm ut hi Regicide, hi Confessionarii, hi simulatores similibus parricidarum fugetur, ejciantur, ex omni prorsus Gallia, omniq; loco Liliatis floribus parenti: qui vel ipsi talia item monstra miris prosequuntur inimiciis; utpote quæ tenero eorum avulserunt amplexu unum liberorum carissimum; quæ, inquam, Henricum tertium, tunc ptimum florescentem firmata jam stirpe virtutis, non tanquàm turbine aliquo, aut subita tempestate subverterunt, sed perfidiosissimi cultri nefario ictu fuditus succiderunt; jamque inibi arrectis erant auribus, ut similem mox acciperent nuncium de Rege superstite, (superstite illo quidem nobis, & superfuturo dum naturam ipsam expleverit sa-

ticta-

rietate vivendi, sed qui sic quoque letho datus
 ope, consilio, voto ipsorum) uti eodem nēpe
 die omnia sursum deorsum inverterent, ac
 mille disjicerent modis columnam illam, cui
 innititur regni hujus sceptrum; quam jam diu
 est quod arietant; arietant, inquam, nullo non
 id vidēte eorum penes quos quid superat sen-
 sus; quiq; id ipsum in magno isto Galliæ Ora-
 culo prædixerunt; non quidem foribus, ut
 nunc, occlusis, sed verò undiq; parentibus, in
 aperto ac propatulo, præsentē corona populi
 nihilo minore ea, quàm quæ modò vestibulū
 obsidet, frustra; secum queritur à causæ hu-
 jus peroratione secludi; qui id, inquam, prædi-
 xēre, non involutè aut confusè, sed clarè, sed
 omnibus circumstantiis; non sine denuntia-
 tione miseriarum istarū, quarum in nassis sine
 exitu fœdè volutamur; calamitatem item ista-
 rum, quæ nos vix duos digitos ab ipsa segregāt
 ruina. sed quid? prævidentia ipsorum, monita
 ac protestationes, inutilia fuerunt omnia,
 quāvis verissima; fato scilicet Cassandre, cuius

Ora Dei jussu, non unquam credita Teucris.
 Causa quidem quæritur vehemētis istius le-
 thargiæ, & cur, tanquam si manus pedesq; li-
 gati, malis sic prævisis obviam itum nō sit: sed
 causa ipsam se undiq; prodit. Hispanicum au-
 rum ubere fluxerat pluvia in sinum eorum
 qui magni & multi apud Reges nostros: ii-

A 5 demq;

demq; illi favoris perenni quodam quasi Zephyro implere, fovere, augere tubas istas armorum, faces istas seditionum, typhones istos turbulentos, quibusque unus labor commovere atq; attollere malaciam Francici regni.

At verò, quorum ea erat integritas ut auri istius flammeum splendorem irretortis exirèt oculis, multò maxima pars corde defecti, fronte pallidi, manu tremuli, nihil ferè distare à sideratis ubi jam erat ingens ille inferendus ictus pro Libertate Gallicana, proq; exterminatione proditorum istorum, qui huc sese gregatim intulerunt;

Viscera magnarum domuum, dominique futuri.
Pauci itaque reperti qui animum jungerent viribus, confidentiam sociarent prudètiæ: qui iidem tamè, proh dolor, à reipubl. cōsiliis statim remoti, sine gratia esse, sine auctoritate.

Sed bene quod tandem venit lustris labentibus ætas, qua non permissum modò omni semota formidine (nec est quod eam inde incutere sperent: *jam diu è Gallia fugissemus, si nbs fabula ista debellassent.*) qua permissum est, inquam, imò cum honore conjunctum ac gloria, cōtrà alloqui ac postulare flagitiosos istos Turbones qui populo poculum miscuère rebellionis, qui plebem pavère pane diffidètiæ, qui dulcem Galliæ pastam Hispanicæ seditionis fermento inacidârunt.

Ne

Ne sperate, Emissarii Castilianorum hunc
 etiā infringere Francici ardoris ictum, nos-
 que adeo rejicere *ad moras judiciorum longas ni-*
mium, & *pro nocentibus compositas*; uti factum
 anno c1o 1o L X I V. Tunc de vestris actio-
 nibus nemo loquebatur, nisi conjecturis; lo-
 coq; unius qui res futuras ob oculos sibi po-
 neret, decem semper reperiiebantur, qui vix
 præsentium moverentur incurſu; nunc verò
 quis est omnium quin aut corporis pernitie,
 aut fortunarū detrimento, quin aut parētum
 amissione, aut amicorū funeribus senserit vi-
 res effectusq; horrendæ illius vestræ cōjura-
 tionis? quin executiones violētissimas jussuū
 mandatorūq; quæ suggestu ab alto detonaba-
 tis credulæ plebi? suggestu, inquā, dicato qui-
 dē veritati ac pietati, sed quod replestis igne,
 sanguine, blasphemiiis, persuaso populo, esse
 Deū ipsum confosforē Regum, cæloq; attri-
 buto ictū cultri in intimo fabricati Tartaro.

Hentice I I I. magne meus princeps, cui
 hoc saltem in cælis posito solatii est, quod a-
 spicis legitimum illum ac præcellentem suc-
 cessorem tuum, devictis passim hostibus, Re-
 gem agere in arce tua Lúparo; ultraq; regni
 terminos proterere, dissipare; fugare exerci-
 tum omnem Hispaniarum, gladiatorumq; acu-
 to cuspide terga ipsorum inscribere, insignis
 victoriæ vivum monumentum; quod eum
 aspi-

aspicis æneorum tormentorum, ceu fulminū
 ictibus, percellere postremas civitates eorum
 qui defecerunt; comitatum alioqui sex Nobi-
 lium millibus, quibus animus in pectore ni-
 mis-quàm indignationis ardescit ira, quod ex-
 itiū illud tuū cruentum nondum gloriosè sa-
 tis vindicârint; adsis mihi hac in causa, semper-
 que ob oculos ponens latus tuū sanguine
 decoloratū, eas mihi inspiravires, cum suffice
 vigorem, ut subditis tuis universis dignè re-
 presentem, dolorē, odium, indignationemq;,
 quibus meritò prolequantur sectam istam le-
 suiticam; quæ confessionibus cruentis, conci-
 onibus rabidis, Consiliis clandestinis, admi-
 niculante Legato tui hostis, venenatio Fratrī
 tui unici, has miseras omnes populo tuo, tibi
 verò ipsi finē maturavêre miserandum.

Domini: Carolus V. filiusque eius Philip-
 pus, ut se jam Indico repleverant auro haud
 prius ruto, non minorem herclè foverunt
 spem, quàm ut aspirarent ad Monarchiam at-
 que imperium totius occidentis, uti videlicet
 Austriaca familia eodē collocaretur dignita-
 tis gradu inter Europæos, quo est Ottomani-
 ca inter Asiaticos. Jam autem gnari, quantum
 dominaretur animis hominum consciētiz il-
 le scrupulus, quamque penitè atq; indefinen-
 ter in pectora descenderet, ambitionem istā,
 illo pietatis velârunt mantello?

Et

Et inescare quidem multò maximam partem Curia Romanæ, facilimū eis; tum ratione stipendiorum honorariorum, tum beneficiorum non vulgariū quæ Mediolani, Neapolis ac Sicilia; ut omittam proventus Hispaniarum, pretii prorsus immēsi. Verū enim verò cū omne, quod magna illa Regina urbium Roma suo fovet ambitū, grave esset ac sedentarium; opus eis fuit hominibus qui & ingenio simul & sedibus instabiles, his illis distributi locis, Hispanorum negotia è se nata fideliter atque utiliter administrarent. Atque hi fuerunt Jesuitę, qui se horrēdo sanè numero omnibus infuderunt regionū angulis, nec enim hodie longē absunt à decem millibus; jamque adedò in ducentas ac XX. distributi Colonias, annuo possideāt redditu supra viginti cētena aureorū millia. Quid ni? comparatis sibi pluribus Comitū, maximorumq; Baronū latifundijs in Hispania atq; Italia; ipsi interim nullo non insigniti honore; jam Cardinales, jam Ipe Papæ. In summa, si triginta adhuc annos ea incolūt loca, quę hactenus, haud dubium est, quin evadant in societate ditissimam potentissimāq; orbis Christiani; quæq; par fiat totis alendis exercitibus, quemadmodū eisdem de suo jam diu est quod cōtribuere solēt.

Est autem votum ipsorum princeps, obedire per omnia & in omnibus Generali suo ac superior-

periori, qui semper est Hispanus, electusque suffragio Hispanici regis: cuius rei testimoniū esto vel experientia ipsa. LAYOLA enim primus Generalis Hispanus erat, ut & secundus LAYNES: tertius EVERARDVS, Flander quidem erat natione, sed jure tamē Hispanus: BORGIA quartus numero, item Hispanus: AQUAVIVA quintus etiam nū superstes, ortu quidem Neapolitanus est, at enim jurisdictionis Hispanicæ. Cæterum verba voti illius quarti mira prorsus sunt, imò horrenda: eò enim usq; procedunt, *in illo Christū velut præsentem agnoscant*. Si Jesus Christus homicidiū juberet, factū oportuit. Ergo si Generalis ipsorū Hispanus imperet occidere aut curare occidi Regē Galliarum; necessariò faciendū est. Historia Jesuitarum cōposita auctore Petro Ribaldenariorum Jesuita, excusaq; Antverpię anno cło Io LXXXVII. titulo, *De vita Ignatiū*, palam tradit nu' lum aliud propositum sectæ institutæ scopum, nisi ut promoveantur res Hispaniarum; unde etiam primū in varias orbis progressi oras. Verba sunt paginæ 146.

Nam hæc societas nondum nata in auctore suo Ignatio, primum probata est in Hispania, deinde jam edita in lucem, in Italia Galliaque graviter oppugnata. Quare etiam nulli rei strictius obligantur, quam ut nocte dieq; precibus intercedant apud Deum pro prosperitate armorum,

rum, pro victoriis triumphisq; Hispanici Regis, audiantur verba pag. 169.

Dies noctesq; Deum nostris placare atq; fatigare precibus debemus, ut Philippum Regem Catholicum incolumem felicissimumq; quam diutissimè tueatur: qui pro sua avita atq; eximia pietate, summa prudentia, incredibili vigilantia, MAXIMA INTER OMNES QUI VNQVAM FVERVNT REGIS POTENTIA, se murum pro domo Dei opponit, & Catholicam fidem defendit. Quod quidem prestat, non solum (ARMIS INVICTIS) & consilijs salutaribus, sed etiam ijs sacrorum patrum excubijs, qui fidei Catholicae senatui praesunt. Ita ut mirum videri haud debeat, si quàm plurimi, viri honorati, fide ac moribus comprobati testentur asseverentque orasse Jesuitas, pro Rege nostro Philippo. Nam nec usquam latet Jesuita quin semel saltem de die similes faciat preces: sed pro successu rerum Hispanicarum, vota ea aut publicè suscipit aut secretò.

Sic & contrà notissimum est, nunquam eos commendasse Deo opt. max. salutem Regis nostri, cui etiam ne fidelitatis quidem obligantur sacramento; utpote incapaces, talesque quorum cætus tota nullibi approbatus Gallia, qui que alioqui Vasalli ligei, obligati in omnib. & per omnia ràm Generali suo quàm Pape, quæ vel unica res conjuratione ipsorum plus satis dereggit, tantumque non alta clamat voce,

voce, votum illud quod usurpant tendere ad subversionem Reip. nostræ. Nam abhinc ferè c. 1000000. annis, quo primùm Religio Christiana rigari cœpit sanguine Filij Dei eiusq; martyrum; ne sapdo quidem unquam audita sunt vota sectæ alicujus tam mira, tam absona. Quare tantū abest ut eo se unquā contaminaverint Ecclesiastici qui in Gallia, ut cōtra quoties Papæ præter jus aq; fas hostibus nostris adhæserūt, quamq; à Deo habent auctoritatem ac potētiam, eam impenderunt; non (uti debebant) edificationi, sed verò everfioni florētissimæ isti inter Christianos Reip. cuiq; ipsi *statum suum temporalem*, velint nolint, acceptū ferant necesse est; toties quoq; invēti sunt viri magni, viri sancti, qui Ecclesiæ Gallicanæ consensu communi, hujusmodi inceptis ac molitionibus ex summis viribus restiterint.

Hoc nostro demum ævo, extitēre nonnulli Ecclesiastici ordinis qui hausto lacte quod infectum erat pestifera illa doctrina Jesuitarum, quæ vult Papam quemcunque (etsi fortè ab omni retrò ævo habitus fuisset Stipendiarius adjutorque Hispani, Galliæ illius perduellis jurati) posse nihilominus regnum universum exponere prædæ occupare volentis, & exsolvere subditos obedientiā quam suo debent Principi. Dogma istud schismaticū erroneū, & directè adversum verbo Dei, qui toto cœlo
totaq;

totaq; terra potestatem spiritualement separavit à terrena: dogma istud quod nō minus opponebat religionem Christianam conservationi regnorum ac rerum publicarum, quàm reverà illæ ipsæ Respubl. illa ipsa regna, Religionis istius auxilio stabiliūtur: Dogma istud, inquā, ut semel descendit in animis quorundam Gallorū; unā secum intulit furores, crudelitates, cædes, confusiones horribiles; eas nempe quas hæcenus vidimus.

Anno c1o Io LXI. Johannes Tanquerellus Baccalaureus Theologiæ *multam* subiit *honorariam*, quod ausus fuisset defendere inter *Theses* suas, Papam posse excommunicare Reges. Sed & Januario mense anni c1o Io LXXXIX. cū inter *propositiones* Sorbonæ, una esset quæ quæreret, an resolveri possent subditi regis sui obedientia, Faber Syndicus, Camus, Chabotius, Faber Curio S. Pauli, Chavagnacus & seniores quiq;, negativam pertinaciter defendebant: sed enim ingens turba Studiosorū pendentium à Jesuitis, Pichenatio, Varadirio, Semellio, Cuellio, Decereto, Auburgio, infinitisq; aliis, numero suo affirmativam obtinuerūt adversus omnia axiomata Fræciæ, adversus libertatē ac Jura Ecclesiæ Gallicanæ; quæ jam modò Jesuitis istis *abusus corruptelæq;* nomine veniunt. Nimirū hi sunt pulchri illi fructus lectionum ipsorum theologicarum.

At enim quandoquidem Reges nostri & sint & habeantur Ecclesiæ ipsius Gallicæ filii natu majores, filii qui etiam quidvis matri illi suæ jure meritoq; imputent, veluti quam hætenus immunem habuerunt à fastu arrogantiq; Castiliæ, Arragoniæ, aliarumq; regionum, jus ejus minuere, imò & evertere cupidarum, quandocunq; Papa Regem nostrum agnosceret pro Filio item primogenito, pro Rege primore Christiani nominis, cum etiam Franci agnoscerent pro Patre sancto: sed quamdiu vitricus, non pater, pars, non sequester, hostili adniteretur animo Galliam membratim quasi dilacerare, uti ibidem ejecto *suo herede*, ipse prædonum imperet more, floridaq; illa Lilia aut pedibus supponere, aut eadē adfigere atq; interspargere, trophæi loco, Hispanicis insignibus tam mirè variegatis:

Littora littoribus contraria, fluctibus undas

Imprecor, arma armis: pugnent ipsiq; nepotes.

Sic sanè vixerunt patres nostri. Et imperante Ludovico Bono, ut Gregorius IV. jam itineri se accinxerat Regis excommunicandi causa, Ecclesia Gallicana significari jussit, rediret unde malum attulerat pedem, & rediret quidē ipse excommunicatus. Simile prorsus accidit tempore Caroli Calvi adversus Papā Adrianum.

Generosa atq; invicta Ecclesia Gallicana, tunc tibi abundè erat animorū verè Franco-
rum,

rum, verè Christianorum, verè Religioſorū,
 quibus votum præcipuum *obedire per omnia &
 in omnibus* præceptis Dei ſemper-juſtis; non
 præfractæ insolentiæ & verſipelli fabricæ ſive
 Romanorum ſive Hiſpanorum: ſed ex quo
 iſthuc hoſtes tui cōjurati novas iſtas tranſtu-
 lère Caſtilianorum Colonias, *conventus* iſtos
 Aſſaſinorum, obligatos voto ſolenni, tūm pa-
 rere Generali ſuo homini Hiſpanienſi, non
 ſecus quàm ſi Jeſus Chriſtus in terram deſcen-
 diſſet, tūm nefarium in modum tranſfodere
 Reges ac Principes ſive per ſe, ſive per terti-
 um, in quem ſuam tranſfuderint rabiem, ex
 quo, inquam, Jeſuitas inter nos fovimus, Cō-
 ſtitutiones decretaq; Eccleſiæ Gallicanæ fun-
 ditūs pereunt; *inter bonos & malos nullum discrimen eſt: omnia virtutis præmia ambitio poſſidet.*

Quemadmodum legitur de Gemellis qui-
 buſdam, mortē unius finem fuiſſe alterius, ita
 & lex ea, quę verat diſcedere ab obediētia Re-
 gi debita, qualiſcūq; etiam excommunicatio
 Roma veniat, lex ea, inquā, ſic annexa eſt Rei-
 pub. ac Reſp. ipſi, ut veluti natalis utriq; idem
 eſt & idē, ita quōq; futur⁹ ſit utriq; unus idēq;
 finis. Scilicet, obedientia integra, perfectā,
 abſoluta, ea eſt cui victoriā debem⁹ in bellis,
 ea eſt quæ hoſtes diſſipat, quæ merita diſtin-
 guit, quæ labores coronat, nec ſine ea quid
 floret, quid ſtabile eſt, verū vinculū, ornāmē-

tumq; ac vis omnium rerum. *Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt. Si duo Soles sint omnia incendio peribunt.* Quin imò etsi constat, primatibus, Archiepiscopis atq; Episcopis præcipuâ incumbere curâ Religionis Gallicæ, prius tamen necesse est iidem illi iuramento fidelitatis suo sese obstringant Regi, tantum abest ut votum eis esse possit contrarium, obedire videlicet absolutè Papæ.

Ludovicus Divus animosè simul atq; asperè Papalibus se opponebat Bullis, sicut videre est ex ejus *Pragmatica*. Nec malè profectò iram suam expiassent vindicassentq; Romaneses extincta progenie boni illius & fortissimi Regis, cui rei maximè studebat Cardinalis Placentiæ (missus ad nos legati titulo) qui nullum non movebat lapidem, quo subvertèretur lex illa Salica, verum franciæ Palladium, & sine qua nunquam imperii hujus Lilia ad summum istud honoris gloriæq; ascendissent fastigium; unde etiam nûm hodie candore splendido suavius nitent, invitis omnibus dolis, omnibus prodicionibus, omnibus ausis atque conatibus Hispanorum, quorum superbiæ atq; arrogantiae nihil est, nihil fuit, quod sese ullatenus compareret.

Sed examinemus porrò qua tandem ratione, imò qua fronte Galliâ aut incolere debent aut possint, quibus votum illud est quartum
ac præ-

ac præcipuum, obedire absolutè *per omnia & in omnibus* tum Generali Hispanico homini, tum Papæ: qui Papanaso ducitur, aut si verum dicere licet, imposito premitur pede à Philip-po Rege, non solum interventu Neapolis ac Siciliæ, sed & partium quæ illi favent in ipsa urbe Roma. Papæ, inquam, qui prætendit atque urget cap. ad Apostolicæ. de sentent. & re jud. in 6. item in Extravagant. Comm. unâ sanctam. De majoritate & obedient. *subesse Romano pontifici, omni humane creature omnind esse de necessitate salutis.* Ac ne istud videatur explicari posse distinctione juris tēporalis ac spiritualis, obstant verba quæ expressè eum dicunt caput, superioremq; & magistrum absolutum tam in temporalibus, quàm spiritualibus, non vulgarium fortè & de plebe hominū, sed Regum Principūq; omniū: ita quidē ut de ipsis sententiā ferat iudex, regnoq; suo aut deiciat aut reponat. verba sunt:

Vterque ergo est in potestate Ecclesiæ, spiritualis scilicet gladius & materialis: sed is quidem pro Ecclesiā, ille verò ab Ecclesiā exercendus: ille sacerdotis, is manū regum & militum, sed ad nutum & patientiā sacerdotis. Oportet autem gladium esse sub gladio, ET TEMPORALEM AUTHORITYATEM SPIRITUALI SUBIICI POTESTATI. Nam veritate testante, SPIRITUALIS POTESTAS TERRINAM POTESTATEM INSTITUE-

RE HABET ET IUDICARE, si BONA NON
FUERIT. Sic de Ecclesia & Ecclesiastica potestate
verificatur vaticiniu n Hieremia : ECCE CON-
STITUI TE HODIE SUPER GENTES ET
REGNA; & cetera quæ sequuntur :

Ergo si deviat terrena potestas, judicabitur à po-
testate spiritali : sed si deviat spiritalis, minor à suo
superiori : si verò suprema, à solo Deo non ab homine
poterit judicari, testante Apostolo : Spiritalis homo
judicat omnia, ipse autem à nemine judicatur.

Quæ Propositiones, quæ dogmata, si neq; er-
ronea sunt neq; schismatica, necessario sequi-
tur nos omnes qui Regi obtemperamus, ex-
communicationis subditos fulmini, totamq;
adeò Galliam, Interdictionis ambustam igne,
maledictam esse & prædam Satanæ.

Sed ut te tali in casu majores nostri gesserūt?
majores, dico, quorum virtus etiam hodiè vitia no-
stra sustentat. Philippus quidem Pulcher nun-
tianti curabat Bonifacio VIII. nihil ei esse juris
in Reges Franciæ, eosq; qui contradicerent
stultos & mente captos. At legite Bellarmi-
num, recognoscite conciones, omnesq; a-
deò Confessiones Jesuitarū, inveniētis detru-
sam hanc sententiā infra inferni omnē fundū,
nec eam solū sed & Philippū ipsum Regem,
omnesq; porro qui publicè exussere astante
Ordinū Parisiensū cœtu, Bullam illam Boni-
facii, sedemq; Apostolicam Romanam decla-
rârunt

râtūt vacantem. Idem ille Bellarminus Jesuita
eò prorumpit, ut asserat sedi Papali id jus, eam
potestatem, ut ocysus privet regno imperioq;
quoscunq; Reges ac Principes terræ: rationū
autem loco producit exempla prorsus tyran-
nica, eosq; quibus pro lege fuit voluntas.

Papa Benedictus XIII. imitari volebat Bo-
nifacium; sed Bulla ejus, non Bulla sed libellus
famulus, qui vellicaret auctoritatem Regis
Caroli VI. publicè dilaceravimus, latoresq;
ejus exemplari affectos traductione infami-
bus trahis impositos, urbe ejecimus.

Ludovicus XII. cognominatus Pater popu-
li, haud minùs odio fuit Romę quàm in amo-
re suæ Gallię. Is cùm plura Italię oppida libe-
rali dono transtulisset in Julium II. ille gratitu-
dinis ergò nullos nō in ipsum concivit hostes,
Hispanos, Germanos, Helvetios, Anglos. Sed
enim anno cdo 10 x. idem Rex Conciliū in-
dixit Turonjæ, in quo solenni modo decretū
fuit, Papā armis castigandum, quod ipsum de-
inde mox confirmatū alio Cōcilio habito Pi-
sis. Unde factū ut Papa Regem nec non omne
regnū ejus excōmunicaret, cōcessa absolutio-
ne quorumcunq; peccatorum eis, qui Gallum
hominē vel vi vel fraude occidissent. *Aliis igi-
tur fines adiicitis, alios agris mulctatis, aliis vectigal
imponitis, regna augetis, minuitis, donatis, adimitis;*
sed unde vobis ista auctoritas? Certè Deus

dixit, regnum vestrum non esse de hoc mūdo.

Et verò lata ista excommunicatio nullam quidem Galliaē intulit labem, valdè tamē ictu suo cōcussit regnū Navarrenū, nobis arctissimo fœdere conjunctū; quòd incolæ scilicet animis minus essent obfirmatis adversus hujusmodi machinationes. invasit itaq; regionis illius quasi sumen Ferdinādus Arragoniæ Rex; interim dum Johannes Albertus Régis superstitis proavus in Gallicis versatur castris.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

Sed quoniam adest occasio, non possum quin verbo saltem Jesuitarum perstringam originem; verbo, inquit; nam aliò me vocat causa.

Anno igitur c l o I o X X I. cū æquissimū censerent Galli, ut is qui ipsorum causa ditio-
ne sua exciderat, eandē per eosdem recupera-
ret, obsidione cinxerunt civitatē Pampeloniā:
eamq; post multam demū oppugnationem
occuparunt. Erat autē ibi præliariarum
militū dux Ignatius Layola, qui pertinacissi-
mè nostris sese opponeret, donec tandem vix
fractis cruribus evaderet. Quo casu, militia il-
le quidē supersedere coactus, sed tamē cū ju-
rasset odiū in Gallos inrecōciliabile prorsus,
nec minus eo, quā erat Hannibalis contra
Romanos, auxilio maligni Spiritus incubatu-
que suo, exclusit maledictam istam conjurati-
onem Jesuitarū, quæ plures majoresq; Galliaē
intulit

intulit clades, quàm bella externa, quàm fames morbove, quæq; alia in Deum iras velut ultima publicorum malorum vertunt.

Et sic est: Natura provida animalibus feris & cruore gaudentibus, fœcunditatem abstulit. Leæna unum parit catulum, & id semel tantum: nisi enim à primo sterilefceret, jam perierat hominum genus: at mirandum sanè, flagitiosam Jesuitarum propaginem, ruina utiq; & desolatione gentis humanæ, in tantam excrevisse multitudinem, ut intra paucas annorū hebdomades à sexaginta (neq; enim initio plures) ad decem usq; provenerint millia: ita quidem ut si porrò eādē multiplicentur proportionē, post triginta statim annos suffecerint nobis capita duodecies centena millia, nec regna solūm universa suo inquinārint cognomine, sed vel orbem totum.

Haud se tamen Galliæ expassis infuderunt signis: si enim; citiùs extincti fuissent quàm nati; sed delituerūt in Academia nostra cubilibus parvis & angustis pauci quidā numero. Illic verò diu multumq; vulpinantibus omnesq; commoditatum speculantibus articulos, tandem Roma venerūt literę auxiliariæve an consiliariæ, quæ aditum eis patefacerēt viris in Gallia magnis ac gratiosis, quiq; interim Romæ commoda aucupabantur atq; honores: quod hominum genus ab omni ævo for-

midolosum fuit regni istius tranquillitati ac quieti. Hoc igitur modo ut se pedetentim insinuaverant, obtinuerunt tandem loco Præsidentum ac Judicum Mæcenates suos Cardinales, Turnoniū & Lotharingum, curâruntq; mox signari à duob. nō audita prorsus Academia, sententiam quandā Poissiaci, qua Collegium quidem ipsorum (toties antehac reprobaturū) reciperetur, at religio tamen fugaretur, nec cognomen illud suum, deinceps usurparent.

Iste aditus summa tunc ipsis erat ac cumulus votorum, utpote quibus ea spes & confidentia, fore ut processu temporis, & *sensim sine sensu* tot animas suæ sectæ aggregaret agglutinentq; quā Cōfessionib. auricularib. quā Cōcionibus, quā deniq; juventutis Institutione, ut non solū id tandē obtinerēt quod cupe-
rent, sed & insuper tūm adversarios suos perfundarent, tūm regnū istud sub suo haberent imperio. Quorum utrumq; sanè propalā perfecerūt ex illo tetro die quo platearū obstruebantur aditus, ad illam usq; lucem, qua Urbs iterum Regis sui legitimos recepit fasces.

At quæ lingua, quæ vox suffecerit exprimendis cōsiliis occultis, conjurationibus magis nefariis, quàm illa Bacchanaliū, periculosisiorib. quàm illa Catilinæ, habitis in Collegio quod occupat viâ Jacobæa, in Templo itē Antoniano? Ubinā, obsecro vos, Legati Agētes-
que

que Hispanorū Médoza, Daguiiloni⁹, Diego,
 Divarra, Taxis, Feria, alii secretissima sunt de-
 coxère cōsilia, quā in Jesuitarū æde? Ubi Lou-
 chardus, Amelinus, Crucçus, Cromçus, ejus-
 demq; farinæ excursores sicariiq; celeberrimi,
 suas fabricârunt conspirationes? nōne in
 fornacula Jesuitarum? Quis sanguinarium il-
 lud responsum opposuit Apologiæ Catholi-
 cæ, quā Jesuitæ? quorum hoc unum & uni-
 cum studiū, abominandis vexare probris tūm
 Regem ipsum, tūm majestatis ejus jura ac le-
 ges; inq; illa evomere quicquid usquam ex-
 cogitari poterat falsi, quicquid calumniarum.
 Quinam sunt qui anno cdo Io LXXXV. re-
 cusabant *absolvere* Nobiles, nisi prius promit-
 terent iuramentumq; *Ligam* ac coitionem ad-
 versus Regem suum, maximè alioqui Catho-
 licū, cuiq; nil poterāt objectare, nisi quod se-
 riūs se occidi passus est, quā id Nigromānici
 ipsorum prædixerant? Per quos amissimus op-
 pidum Petrocoriū? per Jesuitas certè, qui se-
 ditionem ibidem excitatā ad Curiā usq; pro-
 duxerunt. Quis causam præbuit, cur Rhedo-
 num urbs ad hostes descisceret, & octo tantū
 resisteret dies, secūq; ferè totius Britaniæ tra-
 heret ruinam? nōne cōciones Jesuitarū, idq;
 libellis ibidē editis ipsimet propalām testati
 sunt? Quis nobis eripuit Agennum, Tholo-
 sam, Verodunū, & summatim oppida omnia
 in

in quibus vel primorem posuerūt pedem? vix sanè faucib. eorū excidit hinc Burdegala, quòd prævenisset pars adversa, inde Nivernorū civitas, ubi partim præsétia Ducis ipsi⁹ Nivernēsis, partim oppidi imbellis munitio, facilisq; ad oppugnandū accessus, animos infregit eorū, quos Jesuitæ iam antè suis infecerāt artib⁹.

Jam, par illud Cardinalium, qui cognomen sibi sumserāt Legatorum Ga'licanorum, ubi nam sua cogeant conciliabula quàm penes Jesuitas? ubi item Hispaniæ legatus Mendoza, die omniam Sanctorum cIo Io LXXXIX. cùm Rex suburbia occupasset, ubi, inquam, XVI. virorum egit Senatum, annón in Collegio Jesuitico? Ubi anno insequenti architectârūt obfirmatum illud Sacramentum, per dēdi prius fame novem decimas universi populi Parisiensis, quàm ut dederent urbē Regi? Quinám quoq; sunt qui Regia supellectile in pignus accepta, vinum, frumentum, avenam emensi sunt? nōnne Iesuite? ita sanè. eam enim adhuc omnem penes ipsos deprehendit Lugolius, perendino die quo Rex urbem ingressus. Quinám præsides egerunt XVI. viratus illius latrocinantis? nōnne Comoletus, Bernardus, Pater Odo, Pichenatus, crudelissima illa tygrium quam unquam vidit Lutetia: cuique adeò ægrè fuit rem minus succedere ex voto, uti mania correptus etiam nū hodie te-

neatur

reatur in carenis Bitorigibus in ipsorū Collegio. Aiebat vetus auctor, si introspicerentur pectora flagitiosorū, fore ut apparerēt laniatus & ictus: *quando ut corpora vulneribus, ita savitia, libidine, & malū consiliis animus dilaceratur.*

Cujus Rex Philippus, perducto jam in urbem nostram suo præsidio, interventu scilicet Jesuitarum, qui plebem ut id admitteret persuaserant, cujus ille, inquam, tanquā precario titulum aucuparetur rei jam vi possessæ, cui id demandavit? nonne Patri Matthæo Jesuitæ, cui idem cognomen quod alteri illi Matthæo Jesuitæ, Principi ac Coriphæo conspirationis ejus ac Ligæ anni cło Io LXXXV. Is igitur Matthæus paucis illis diebus, quibus perstitit in urbe, cuiq; pro diversorio, Collegium Jesuiticum, scribi curavit signariq; Epistolam illam, quā homines isti qui se vocabāt Consilium XVI. regionum urbis, non modò Parisios darent, donarent Philippo Regi, sed totum porrò Regnum Galliæ. quod ipsum omni melius narratione, ipsæ dictabunt literæ.

Domine cum vestra Catholica majestas, tanta in nos fuerit benignitate, ut certiores fecerit per Religiosissimum & Reverendum Patrem Matthæum, non solum sacrarum cogitationum ad publicum Religionis bonum, sed sigillatim etiam indicavit affectum benevolū, & favorem propensum erga urbem istam Parisiorum; & paulò pòst: Speramus in Deo fore uti

nos brevi arma sua Sanctitatis juncta armis Catho-
 lica vestra majestati oppressionibus eruant hostis no-
 stri, à quo jam totum sesquiannum ita undequaq³ ob-
 sidemur, & quasi Castellorum lorica circumdamur, ut
 nihil nobis inferri queat, nisi summo cum vitæ discri-
 mine, aut certè vi armorum: qui idem hostis non una
 nos aggrediretur oppugnatione, absq³ metu quem in-
 cutiunt ipsi præsidarij à Catholica vestra majesta-
 te nobis submissi. Et liquidò quidem affirmare possu-
 mus majestati vestrae Catholicae, vota & desideria
 omnium Catholicorum in eo versari, UT VIDEANT
 CATHOLICAM VESTRAM MAIESTATEM
 OCCUPARE SCEPTUM HUIUS REGNI,
 ET DOMINARI NOBIS, quemadmodum etiam
 libentes ac meritò nos jacimus intra majestatis vestrae
 brachia veluti parentis nostri: aut certè ut ipsa vestra
 majestas alium quem stabiliat constituatq³, qui sit de
 progenie eius. Quod si stat animus alium nobis largiri
 quàm ipsum se; placeat eidem Generum eligere, quem
 optimis quibusq³ affectibus, omniq³ animi devotione
 atq³ obedientia qua decet bonum fidelemq³ populum
 recipiemus agnoscemusq³ Regem nostrum; (Speramus
 enim idem illud de divina benedictione circa hanc affi-
 nitatem, quod olim nobis obtigit per maximam illam
 & Christianissimam principem Blancam Castiliam,
 matrem Regis nostri Christianissimi & religiosissimi
 Sancti Eadovici) Eum nos recipiemus lubentes ac me-
 ritò, imò multò tanto reverètiùs respectu magnæ illius
 ac virtuosæ Principis, filia majestatis vestrae Catholicae,
 qua

que virtutum tatarum serie, omnium in se convertit oculos, tanquam in qua junctim resplendet cum Gallicus ille, tum Hispanus sanguis; ut sic demum binæ ista monarchiæ ipsis fraternum in modum perenni subdantur conjunctione, ad gloriam Domini nostri Jesu Christi, splendorem Ecclesiæ ejus, unionemq; omnium qui inhabitant terram; Quemadmodum item vestra Catholica majestas tam eximius ac triumphantibus victoriis, auspicio divini favoris, ductuq; armorum suorum, maximos fecit progressus, quos supplicamus Deum qui Dominus est bellorum, uti porro tali foveat successu, quò brevi omnibus partibus ad metam feliciter deducantur: idque ut fiat, proroget vestræ Catholicæ majestati in perfecta sanitate vitam felicissimam, cumulatam victoriis ac triumphis omnium suorum hostium. Parisiis II. Novembr. 1610. & paulò infrà ad latus: Reverendus pater Mattheus lator præsentium, qui nos plurimè edificavit, rerumq; nostrarum benegnos fecit, supplebit literarum istarum defectui Catholicæ vestræ majestati, quàm humillimè supplicamus, addere fidem omnibus quæ ipsi referet.

Dies autem Epistolæ istius plurimis modis consideranda. præfert enim secundâ Novembris: tredecimq; post dies iidem qui scripserat, ac probè intellexerant ex patre Mattheo mentem consiliumq; Regis Philippi, iidem, inquam, qui ne latum quidem unguem à Jesuitarum abibant

bant latere, qui nusquam alibi quàm in ipso-
 rum aures sua sibi profundebant secreta, ma-
 gnâ illam & horrendam patrauerunt cru-
 delitatem, excarnificâdo Hispanicum in mo-
 dum, sine forma aut figura processus, illum
 quem pridie ceu caput legum judiciorumq;
 suorum præsidem reveriti erant. Barnabam
 Brulsonium, nempe, promittebant sibi Hispa-
 ni, nec non Jesuitæ, & X V I. illi latrones, aut
 totidem potius Carnifices, eorumq; Compli-
 ces, spectaculum tragicum populo palàm ex-
 hibitum de catasta loco publico, faces quasi
 stimulosq; admoturum, ut & ille ad commu-
 nem prorumperet lanienam, inq; omnium
 bonorum sanguine nullo discrimine voluta-
 ret, quorum mentes sensusq; Hispanica ista
 vulneraret tyrannis. Verùm Deus, cui horro-
 ri & execrationi nefaria huiusmodi scelera, lon-
 ge alium superinduxit exitum, luxq; illa quam
 augurabantur imperiũ Hispanici in urbe Pari-
 siorum fundamentum iuxta ac stabilimen-
 tum, verè fuit præcipitium ac ruina. *Tunc Troja
 capta est*, tunc veterno occupati, tandem evi-
 gilare, tunc timidi, formidinem permutare
 desperatione, tunc dementati conciunculis
 Jesuitarum, agnoscere & sentire imperium
 Castellânũ, depictum quidem ipsis tanquam
 quod inter rosas & mullâ, effertissimum esset
 mellis ac felicitatis, è diverso tamen cinnum
 esse

esse ejus immanitatis qualem nullus unquam agnoscere possit Barbaries.

Porro, ad literas quod attinet, inscriptæ illæ quidem missæq; Regi Hispano, sed interceptæ fuerunt propè Lugdunū, opera Domini Chauferonii, transmissæq; ad Regem nostrum (quarum autographum tunc examinabatur, nuncq; etiam hodiè videre cupientibus patet) liquidò detexit & tanquam in tabula, durantibus istis bellis, eo solum spectasse Jesuitas aliosq; proditores Galliarum Rex Hispaniarum unicus Christiani nominis constitueretur Monarcha, juxta proverbium scilicet vulgare Hypocritarum istorum, quod sonat; UNUS DEUS, UNUS PAPA, UNUS REX CHRISTIANISMI, magnus ille nempe, Catholicus & *universalis* Philippus. Et cerè omnes ipsorū cogitationes, omnes molitiones, omnes actiones, omnes deniq; Concionēs ac confessiones ad nullū directè collineāt scopum, quàm ut subjugetur Europæus hic orbis dominationi Hispanicæ. Quoniam verò vident nullare magis magnam istam ipsorum inundationem ac diluvium inhiberi infringiq; quàm spisso Gallicani imperii aggerē, omnes undiq; ingenii intendunt nervos, aut veriùs ballistas atq; arietes, uti eum dissipent, dilacerent, disiciant quocunq; seditio-num divisionum bellorumq; civilium gene-

C re, quæ

re, quæ scilicet perpetuò accendunt nutriūt-
que. in primis tamē ex summo adnuntur stu-
dio eradicationi stirpis Regiæ, quæ jam, proh
dolor, ad pauca Principum reduc̃ta est capita,
Atq; ut rem loquar, quānam inter nos disse-
minarunt, Principem Condæum, Ludovicū
Borbonium, quæ familia omnes ferè eos cō-
plectitur qui Regii sanguinis, quānam, inquā,
disseminarūt, conciliando omnium ipsi Gal-
lorum odio atq; indignatione, diadema ca-
piti suo imposuisse? Nulli herclè quān Jesui-
tæ, qui eò devenēre impudentiæ ac temerita-
tis, ut occlamante Veritate scripserint in Vita
Ignatii pag. 162, Dominū Principē curasse cu-
di monetā auream tali inscriptione: LUDOVICUS XIII. DEI GRATIA FRANCORUM
REX PRIMUS CHRISTIANUS: *quæ inscri-
ptio, inquiūt, arrogātissima est, & in omnes Chri-
stianissimos Fræcia Reges injuriosa: nō dicūt, esset, ve-
lut in re dubia, sed est, tanquā liquida & certa.*

At vos generosi Principes, filii talis parētis,
quid est quod nō propriis manibus Imposto-
rum istorum interstringitis gulā? Impostorū,
qui eam fronti vestræ allinere cuperēt macu-
lam, qua nec turpior nec dedecoriosior exco-
gitari possit ab ingenio humano.

Sed frustra inhæreo calumniis quas mor-
tuis insère, tanquā si dextræ ipsis à sanguine
vivorū puræ atq; innocentes. Nam quid?

nonne

nōne ultimum illud confilium, ultima illa
 infidiæ, ultima illa deliberatio, ultima illa cō-
 sensio de occidēdo Rege, mense Augusto cla-
 ro XCIII, inita fuerunt in Jesuitarū Collegio
 Lugduni, inq; eo q̄ est Parisiis? Depositiō ac
 testimoniū Barrieri illius, de quo Meloduni
 suppliciū sumptū, nōne notissimū est, deditq;
 in solidū tremorē terorrēq; omnes eos qui-
 bus cor verē Gallicū, omnes eos quorū spes
 minimē nixæ fūdatæq; super optimi Regis
 cruētū exitiū? Nōne Varadius Jesuita p̄in-
 cipalis, pro tali sane selectus, tanquā quo ne-
 mo ellet aut homo melior, aut melior Jesuita,
 nōne, inquā, Varadius selectus fuit electusq;,
 ut quocūq; verborū lenocinio induceret ex-
 hortareturq;, atq; animaret homicidiā illū
 publicū? nōne affirmavit inter alia nullū fieri
 ac ipso posse *opus meritorū* magis quā si Regē
 obrūcarer, quāvis etiā esset Catholicæ reli-
 gionis, animāq; ipsius rectā subvolatūrā in
 cœlos, æternæq; beatitudinis participē fore?
 Imò ut firmius in proposito illo detestabili
 persisteret ac perduraret, neq; à suscepto de-
 scisceret scelere, nōne eum conscientia suā ut
 detegeret, iussit *confiteri* alteri cuidā Jesuitæ,
 cujus ignoratur nomē, qui tamē fortassis ad-
 huc in hac urbe similibus intētus occasioni-
 bus? quid amplius? impli isti & execrādi Assasi-
 ni nōne cōmunierūt Barrieriū illū in Regiā

necē, exhibitu Sacramēti, rei sanctissimæ, rei pretiosissimæ, facerrimiq; adeò Christianæ religionis mysterii? *O quā maluissent patrati, quā incepti facinoræ rei esse.* O officinam Satanæ, in qua fabricati sunt omnes assassinatus sive attētati per Europā, sive patrati abhinc annis XL! verè successores Aracidū, atq; Assassinorum, per quos perit Comes Raimundus Tripolitanus, per quos Marchio Mōtisferratēsis Conradus, per quos Edoardus Angliæ Regis filius, aliiq; plures & re & nomine Principes? Quanquam quid id miremur? cūm Rex quem adorabant (quemadmodum nunc etiā Jesuitæ adorant Generalē suum semper-Hispanū) præferre sibi mandaret securim militariē dentata utrimq; eminente cultrorum serie, clamabatq; is qui eam ferret, Retrocederent & ocyus fugerent à facie ejus in cujus manibus regum versarentur mortes.

Sed & non ita pridem interceptus est Jesuita sicarius in Flandria, is in morte testatus est, aliū item submissum ab Hispano ex ipsis Hispaniis, maturandæ regis neci. & quid scimus si non ille idem intra mœnia atq; in sinu urbis, in Jesuitico, inquam, occultetur Collegio, tempestivam executionis suæ opperiens occasionem? Nam ut convincam non posse non Jesuitas agnoscere pro sociis eos omnes qui scelera ista suscipiunt Regum interficiendorum

durū, imò verò Jesuū nihil magis honorificum, quā fovere, producere, exstimulare hęc gentem licariam, eamq; inter martyres collocare si qui fortè facinus suum morte luant, sunt amplius quàm tria hominum millia, qui uno testabuntur ore Comoletum concionātem postremo natali Dominico in templo S. Bartholomæi, thematis sumpsisse loco caput tertium *judicum*, ubi sermo est de quodam Aod interfectore Regis Moabitarum, is itaq; Comoletus ut pluribus disseruit: de rege Regis defuncti, mirisq; eam extulerat modis, collocato inter Angelos illo parricida, illa tigris, illo Diabolo, illo Jacobo Clemēte, tandē post exclamationem longam, inquit: *Opus nobis altero Aod: altero Aod nobis opus est, sive ille fuerit monachus, sive miles, sive cacula militis, sive aded bubsequa quis, nihil interest: opus solū nobis Aod: nec nisi vicus desit ictus, ut res nostra votivū sortiātur effectū.*

Videte Domini, ac ter quater considerate ad quem usq; gradum nostra stupiditas, aut nostra veriùs ignavia atq; oscitantia, (ignoscite ita loquenti, justo enim abripior dolore) provexerit audaciā, insolentiam, temeritatē, impudentiam taliū proditorū talium emissariorum Hispanicorum, taliū homicidarum, ut jam scilicet audeant Dei illam cathedram occupare vocibus quæ ad regū nefandissimā necem etiam gelidissimū quemq; inflammēt.

Quamquam alioqui hoc ipsum istorum puta-
puta est doctrina, idq; peculiari expressit li-
bello Allinus, Principalis Collegii Seminarii
quod est Rhemis.

Et quia inibi sum, libet attexere historiola.
Cum Gulielmus Patri⁹ supplicio adjudicare-
tur, palam præ se ferebat declarabatq; Bene-
dictum Patmum Jesuitam persuasisse sibi, o-
mnimodè permissum occidere atq; assassina-
re Reges omnes & Principes, quos excōmu-
nicasset Papa: quam rem cum postea commu-
nicasset cum erudito Sacerdote, nomine Va-
tes, asseverasse illum tale dogma falsissimū es-
se, Patriumq; infernalibus damnandū pœnis,
si tale quid exequeretur. Quibus dictis cōsti-
tutus in consiliorū quasi salo rem omnē con-
fessione auriculari patefacit Annibali Codre-
to, Jesuite habitanti Parisiis (ille scilicet qui li-
bello quodam impresso Lugduni, apertè scri-
bit Societatem Jesuiticam suam inde nomen
habere, quoniam à Deo adsciti sint Cōtuber-
nales, datiq; filio ejus Jesu Christo, qui ipsos
individuo suo sibi assumserit comitatu) idem
ergo Codretus dicere Patrio, Vatem illum
certè hæreticum, atq; affirmare insuper, nul-
lum ipsum aggredi posse *opus meritorium* ma-
gis, ac tale quidem ut eo peractō Angelorum
humeris ocyus ad cœlos usq; perveheretur.

Quid nunc Reges ac Principes terræ? estne
quod

quod amplius securi delegatis & à metu periculorum, siue in Aularum uestrarum penetrallibus, siue inter apparitorum satellitia, si diabolica istud dogma, quodq; Infernus è penito siue vomuit fundo, hominum animis potrò influat? non est sanè. At interim tamen illud ipsū idē inculcant instillantq; Jesuitæ per auriculares suas cōfessiones, & cur nō? cū vel ei rei Regulorū suorū vi tantū non obligentur, quarum una habet: Sum. const. p. 308. *Tyrannus aggredientur, Lolium ab agro dominico euehant.* Quid quod prætereà extet in Bullis illarū q. i. p. 10. articulus quidam unicè eò faciēs. Idem enim isti, nullā interposita morā, nedū ut expectent annū qui dicitur *Probationis*, omnes promiscuè admittūt à calvo ad calvū, qui sese modò offerunt *ad faciendū Votum*: eo enim ipso nullus nō quamvis maximè *simplex* quā ætate, quā ingenio, irrevocabiliter tamē Generali ipsorū necitur, cū interim liberum sit Generali alterū illum forās ejicere quandoq; libuerit, donec sacris eorum initiatus fuerit, h. e. *professus*. quod ipsū sæpè in XXV. in XXX. prorogatur annū. Quæret aliquis, cui fini, cui bono tā extraordinarius cōtractus, tam iniquus, tam minimè reciprocus? nimirū, ut cū aliquē penes se foverint aliquot annorū lustra, si e dē forte luculentæ obveniant hereditates, jus fas sit eas inuncare: sin minùs, nihil vetet quò minus

eidē dicatur, *Vade foras*: hætenus nisi in se receperit exequi omne id quod volūt. adeò quidem, ut aliquis, qui jam apud ipsos ætatis optimam cōsumlerit partē, sese redactū vidēs, hinc ad mendicorum perā, inde ad promissa quæ spem faciunt gaudiorū Paradisi, eò facile descendat, uti aut manu sua quemvis obtruncet, aut ad idem scelus obviam quemque sacrificarium exhortetur, confiteatur ac communiat Sacramento corporis Christi.

Quotiescūq; mihi ante oculos colloco extremitatē miseriarū, quā & nos omnes singulatim & totū præterea Gallorum imperiū deflagrasset successu cædis tam dexterè persuasæ, tā altè impressæ menti ipsius Barrierii per Varadium Jesuitam Principalem, quoties, inquam, mecum cogito, hinc horrendam servitutem quæ totam circumretiret Franciam, inde victricem insolentiam Hispanorum, statumq; magnæ istius urbis ejulabilem, cui superbè imperasset illa, illa infans Castiliæ, fatear necesse est, me extra meipsum rapi, quā irā quā iusta indignatione, quod etiam nū videā inter nos, Francicumq; haurientes aërem hos prodixores, hos scelestos, hos assassinos, hos Regicidas, hos taliū parricidarū Cōfessionarios publicos, quod hos, inquam, videam verari in palatiis, ab omnibus prolixè excipi, ambulare vario subnixa præsidio, *Ligas facere,*
factiones

fationes exentare. *Sed de re ac societate fabricare recētes.* Quid tamē si Deus permittetet his fortē diebus Jesuitā, aut ab ipsis inducū in manifestario comprehendī scelere, quemadmodum ille Meloduni, putatīne quotquot estis qui dissertationes eorū auribus libentibus accipitis, qui prudentes facitis, qui prævīdētes, qui sapiētes, uno verbo qui Hispanos; putatīne, inquam, vobis securam inter nos fore vitam? minimē, minimē. In alia re omni mansuetudo valet & remissio: sed hic ubi de vita cernitur, ubi de salute ac conservatione Regis tam sacrosancti, tam necessarii toti Galliæ, & sine quo perēnis nox omne istud involveret regnū, Hispanicæ gentis nova videlicet provincia, in ea, inquā, re nullus ador esse potest nimius: qui ibi friget, qui ibi modestus est, proditor est: eoq; casu, tota consistit virtus in excessu non affectuū modō sed & passionū. *Quatalibet vis omnium gentium conspiret in nos. Impleat armis virisq; totum orbem, classibus maria consternat, inusitatas belluas inducat, tu nos præstabis invictos, Rex invictissime. Sed quis hoc Galliæ columen ac fidus diuturnum fore polliceri potest, si hi qui nullo non momēto vitæ ejus insidiantur, si hi qui sicarios suscipiunt, nuper Lugdano submissos cum adhuc esset partis adversæ, nunc verò Hispania advectos, si hi, inquam, qui Religiosis quibuscunq; desperationis inspirant*

gelu, qui plebem exasperant in maiestaté Regiā, tutò secureq; porrò inter nos versantur.

At enim artium vias tradunt juventuti nostræ, eamq; in literis instituunt. Absit negem: sed quibus tandem literis, quibus tandem artibus? ut nempè votis suis legitimos interficiant Reges, ut scelus quodlibet ingenio conflent. Imò tantùm abest, ut ideò mitiora expectare debeant supplicia Jesuitarum noxæ, ut illud ipsum sit quod pœnas infinitè eis aggravet augeatq;. Illa enim est juventutis institutio, illa enim sunt teterrima dogmata, nefariæq; *propositiones*, quas inculcant teneris animis, prætextu literaturæ melioris; (*ut venena non dantur nisi melle circumlita, & vitia non decipiunt nisi sub specie umbræq; virtutum.*) Illæ sunt *Confessiones* audaces (ubi sine ullis arbitris studiosos imbuunt coloribus rebellionis in Principem suum, suosq; Magistratus) quæ tot loca, tot provincias impleverunt animabus Hispanicis, hostibus regis, eiusq; imperii.

— *Puerorum infantia primo*

Errorem cum lacte bibit. —

Et sunt quidē de grege discipulorum nōnulli, qui virus illud evomuerūt scientiæ Jesuiticæ: atq; iidem illi sunt, qui millecuplo magis præceptores istos oderūt, quā quibus ignoti sunt. sed quid? loco unius qui ad meliorem reducitur frugem, centum restant salutis desperatæ.

Legi-

Legimus apud Dionem lib. LII. de Nectate, eum inter alia demonstrasse Augustum, nihil omninò commodiùs ad quietem & suam & suorum, quàm si curaret institui nobilitatem Romanam ab iis quibus jam Monarchiæ amor. Quippe intra breve tempus renovari ac redire in se orbis istius quasi curriculum, atq; ideò juventutem hãc mox ad Remp. deferri, atq; adhiberi gravissimis quibusq; negotiis. Sic cõtrà nihil periculosi⁹, quàm ut soboles nostra erudiatur ab exploratorib. Coricēsisq; Beticę nationis, tanquã iis quib⁹ summo odio est monarchię Gallicanę incrementũ.

Nihil autem facilius, quàm institutionis quasi cœlo animis tenerorum eum incidere affectum quem velis, nihil difficilius quàm eundem eradere: *Altiùs enim præcepta descendunt, quæ teneris animis imprimuntur.* Neq; erat sanè Eurotas fluuius, qui bibitus bellicosos redderet, sed optimę disciplinę Lycurgi. non est aut Sequana aut Garumna, qui tot corripit Gallorum myriades, sed collegia Jesuitarũ erecta Parisiis, Tholosæ, Burdegalæ, nec citiùs homines de schola istorum gubernaculis Reip. intermixti fuerũt, quin simul *majorum mores nō paulatim ut antè, sed torrentis modò præcipitati sunt.*

Religio Christiana omnia in se continet signa summæ justitiæ, summæ utilitatis. Verùm nullam est, quod sic palàm emineat pateatq;,
quàm

quàm commendatio obediētiae magistratuū
& observatio Politiarū. At enim istud homi-
num genus quod se dicit Societatis Jesu, nullā
sibi constituit metam quàm in everfione po-
testatum legitimarum, quàm in ruina æquiac
boni, uti nimirū hac ratione omnibus passim
locis Hispanica erigatur tyrannis: ideoq; ei rei
jam tunc statim formant aptantq; animos ac
mores adolescentū; adolescētum, eheu, quos
ipforum committimus curæ, ut perducantur
ad literas, ad religionem, ad pietatem.

Proh superi? quantum mortalia pectora ceca

Noctis habent: ipso scelere molimine Tereus

Creditur esse pius, laudemq; à crimine sumit.

Carthaginēses pueros suos Saturno immola-
bant, & cogeantur ipsi parētes hilari vultu ta-
libus interelle sacrificiis. Nos quū vixim⁹ (rem
stupendam) quo nemo *boni Catholici* emereba-
tur nomen, quin liberos suos applicaret præ-
ceptoribus Jesuitis, & quo eorūdem discipli-
næ alumni, tanquam si Gallinæ albæ filii essent,
aut potius, tãquā si Gygis donati annulo, om-
nia passim obtinerent, omnia possent, nec in
vitam ipforum doctrināmve inquireretur: us-
que adeò, ut patres pleriq;, habita temporis
ratione, cogerentur filios suos deserere, à Je-
suitis jam aut nescio quo fascinatorum Philtro,
aut sæpius etiam vi mera rapiti, præcipuè si-
cubi ipsis ad gustum, cujus rei utinam minùs
vulgò

vulgò esset exemplorum, utinam minùs que-
 relarum publicarum, quæq; ad omnem exan-
 durabunt posteritatem, dum crudelissimi pla-
 giarii jucunda illa pignora, imò verò partē vi-
 scerum, parentum avellūt amplexibus, eosq;
 adeò frequenter extorquent qui familiæ suæ
 aut solidum subsidium, aut solum columē. si-
 cut accidit Vicario rerum criminaliū civita-
 tis Andegavenſis Airaldo: cui cū septem es-
 sent liberi, Jesuitæ nostri præriperunt eum
 qui natus erat maximus, illæq; jam parui-
 ſet in patris decrepiti locum substitui, fratri-
 busq; insuper ac sororibus junioribus paren-
 tis præstare vicem. Subduxerunt autem cū
 annum ageret XIV. detinentq; sive in Ita-
 lia sive in Hispania, nec quidquam interim de
 eo rescire potuit pater, quāquam crebris mo-
 nitis ac censuris Ecclesiasticis Jesuitas illos de
 eo interpellârît; derident enim hæc talia, su-
 ſtentati, imò tuti, unica *Absolutione* transmissa
 à Generali suo homine Hispano. Interim ta-
 men non omittent Jesuitæ, ubi fato concesserit
 Airaldus, quin poscant *Ius primogenituræ*.
 Neq; enim unquam paupertatis urgent vo-
 tū, nisi cū jam omnis spes successionis pla-
 nè evanuit, ac tunc quoque cū *profitentur* ac
 sodalitatis subeunt sacramentū, bona sua pri-
 us Collegio resignant, prorsus ut sint vestigia
Omnia, adversum spectantia, nulla retrorsum,
 hoc

hoc est, nihil exeat, intrent omnia, non minùs
 quæ fortè obveniunt ab intestato, quàm quæ
 testamentis: quæ suprema judicia, sollicitè ni-
 mis captant, & ut aves, quæ laceratione corporum
 aluntur lassa morbo pecora & casura de proximo spe-
 culantur, ita isti mortibus imminet, jamq; animã
 in ore habentibus identidem ingerunt aut
 horrorem Inferni, aut Paradisi amœna pro ut
 nihil aut multum impartiuntur societati illi Je-
 su: cujus rei illustre exemplum in Maldonato.
 Cùm enim assideret hirudo illa Præsidi Mōti-
 brunculi S. Andreæ, haud priùs cutem misit,
 quàm expressisset bona omnia mobilia at-
 que acquisita. Quate etiam auricularem illam
Confessionem, tanquam avaritiæ atq; imposturæ
 plenam, & qua morientem hominẽ circum-
 scripisset, publicè taxavit. Dominus Pibraci-
 us, deq; ea appellavit pleno curiæ auditorio.

Scitur etiam, quale testamentũ extuderint
 Præsidi Godrano Divionensi, quo sororẽ ger-
 manã, unicam alioqui heredem, dimidio co-
 ronato (proh contumeliam) contentam esse
 jussit, relictis interim quotannis Jesuitico
 Ordini septem librarum millibus. Palàm
 quoq; est, quomodo involârint domum la-
 resq; Bollaniorum, quæ familia una est de o-
 pulentissimis Burdegalẽ. Jamq; etiam receter
 admodũ loco juris primogenituræ abstulerũt
 familiẽ Domini Præsidis de Largebaston ter-

ram Fajollensem, eamq; distraxerunt XII. scutatorum millibus: quod pretium ocynus in Hispaniam ablegârunt, thesauri sui accessionem scilicet. Nam in Gallia sanè nihil sibi servant retinentvè rerum immobilium, nisi quæ sub conditione ea legata sunt, ne alienentur.

Notissimus præterea est raptus ille sceleratus fratris unici Domini Marchionis Canillaci, cui jam modò cedunt octo millia librarum annua, spe verò substitutionis, quadraginta quinq; amplius millia. Neq; hercè metuentdū est, ne ad paupertatis eum adigant votum, superâte aliqua successionis fraternæ specula. qui frater, præterquā quòd uxore careat, vitā quotidie Martis periculosa exponit aleæ pro salute sui Regis, à quo cohonestatus est Vicariatu Provinciæ Arverniæ. Nec dubiū est, quin si præmoriatur, ipsiq; porrò eum judiciorum experiantur favorem, quem hætenus, Marchiones fiant Canillaci, extirpara familiā, ut ditissima, sic illustrissima Aquitanix.

Jam secula abierunt, quòd nobis objicitur prudentiæ inopia. Quod ad justitiā quidē attinget, quod ad liberalitatem, ad fortitudinē & spiritus magnos, abūdamus ils omāibus, undè superabundamus, solum prudentiæ minus est quàm oportebat. Nam quæ hæc alioquin sit supinitas, non videre, lætā istā Jesuiticā, dum simulat contemnere duos obulos ostia-

rio dando à discipulis, dum simulat spernere
nescio quod munusculum nudinarium, ac-
quisiisse sibi triginta annorum spatio, bis cen-
tena millia librarum annua?

*Eja age nobiscum sic quasopaciscere: triplex
Accipias pretium, legataq; cuncta relinquant,
Abstineasq; manus alieno, & munera temnas:
Sed pietas iam nota tua est, animusq; benignus;
Magna petis, qui parva fugis.*

Et in Academia quidem nostra gratis sem-
per licuit doceri pauperioribus, neq; quid ab
eis unquam exactum. Sed enim si quis familię
ac fortunę honestioris Minerval offerat, si, in-
quam, quatuor quinq; aureos præceptoris suo
pro annua rependat institutione, quis est ali-
bi qui id vituperet? quasi non ipsa dicat æ-
quitas, minimè invidendum eis qui circa di-
sciplinas liberales totam consumpserunt æta-
tem, minimè invidendum, dico, unde *toganite-*
at: Nam certè tale quid eis negare, tantum a-
best ut solatio fiat pauperum, ut eo ipso præ-
cipitentur ultra ultimos egestatis terminos.
Ergo olim, adolescens quis cui parum aut ni-
hil relictum erat à parentibus, applicabat se
ditiori alicui ad annum usq; XX. aut XXII.
exinde lucrū quoddam ei porrò obveniebat:
atq; his fiebant adminiculis, ut quotānis mil-
le amplius juvenes in studiorum suorum per-
severarent cursu usq; ad metam, qui absq; iis
in pri-

in primore statim defecissent limine. Verùm ex quo Jesuitæ muneris sui fecerunt docere promiscuam juventutem, alteris illis omnis periit discendi animus. *Sublatis studiorum præmiis, studia pereunt.* Quapropter etiam maximi quiq; atque excellentissimi veterum arbitrabatur, nihil rationi magis cōsentaneū, quàm remunerare illos, qui juniorū ingenia & bonis literis & rectis moribus expolirent, & ut id non dictaret ratio, dictaret necessitas. *Super omnibus negotiis melius atq; rectius olim provisum, & quæ convertuntur, in deterius mutantur.* Et tamen nihilominus natio ista Jesuitarum, æmula venenariorum artificibus, qui nunquam magnū aliquem objiciunt bolum, sed toxicū suum subtilissimè cibus immiscent delicatis, nullam repērerunt rationem præstantiorem inescandi juventutē, quàm abolitionem muneris illius, quod nundinatū tempore pædagogis largiri solebant. Adolescentes namq; perditī ac dissoluti magis amāt insu-
mere nummos à parente in eum finē missos, *in locis AEdilem metuentibus*, quàm Regenti suo impēdere, qui annuas ipsis impendit operas.

Isthæctamen omnia aut parū erant aut nihil, si abfuissent præstigiæ, quibus liberorū nostrorū sensus avertēbant, sibiq; unis mancipabāt. Nam haud secus quàm Romani nobilissimam Gallorum sobolem invitabant, ad

liberalium literarum studia Augustodunum, ut ibidem operam dātes disciplinis Quiritiū, desuescerent ferociam illam libertatis avitæ, progressuq; temporis assuescerent amoribenevolentiaq; Romani imperii, sic etiam Hispaniarum tyrannus, Jesuitas suos per Galliam disposuit, uti ipsorum opera insceretur filiorum nostrorum animis, prorsus cerē in modū flexilibus, dilectio quædam & nominis sui & dominationis. *Semina in corporibus humanis divina dispersa sunt, quæ si bonus cultor excipit, similia origini prodeunt: si malus, non aliter quàm humus sterilis ac palustris, necat, & deinde creat purgamenta pro frugibus:* quamcunq; autem impendimus diligentia deinde ac laborē, extirpandi eradicandiq; hujusmodi opiniones, frustra est: *Stomachus enim morbo vitiat, quoscunq; accipit cibos, mutat. Usq; adeò ut legum implorādus veniat rigor, ac vis ferri, & magno timore magna odia cōpescenda. Sed fidelius & gratius semper est obsequium, quod ab amore quàm quod à metu proficiscitur.*

A Dipsade percussi, calida incenduntur tabe viscera, vi ejus veneni quod se cunctis disperfit venis. Ebibito itaq; fuso circa vitalia humore, æger assiduò bibit, ne tamē relevatur: eodē modo qui semel admiserūt pestiferā Institutionē Jesuitarū, perpetua inflammantur siti rerum novandarū, superestq; eis rabidus nisus promovēdi dominationē Hispanicā.

Nulli

Nulli nō innotuit Portugallorū hīlloria. Jā-
 diu erat q̄ regno illi oculō adjecerat Philip-
 pus: sed plus nihilo erat eam occupare velle,
 rege incolumi, & parte potissima nobilitatis.
 Quid ergo fit? Adhibet Jesuitas, qui circa Re-
 gē Sebastianū, quiq; ibidē locorū sanctimo-
 niæ opinione taliter cōciliārūt sibi homines,
 ut vocarētur speciosissimo nomine *Apostolorū*.
 ii ergo mille artū cuniculis fidissimū quemq;
 atq; veterrimū removerāt Aulicorum, inter-
 que alios etiam Petrum Alcañonem regno à
 Secretis, persuaserūt, Regi trajiceret in Africā
 adversus hostē infinitis modis ipso potentio-
 rem. Suscipit profectiōē, sed adeò infelici-
 ter, ut & vitam is amitteret & Portugallię no-
 bilitas penè tota. Tempore autē regni Cardi-
 nalis, quod breve admodū, iidē adeò prosperē
 suscepto fungebantur munere, ut statim ab e-
 jus morte, Antonius electus creatusq; Rex,
 habitusq; pro tali ab omnib. planè regni Or-
 dinibus, toto ejiceretur continēti, cōcitatīs in
 ipsū uno eodemq; die, inaudita sanè defectio-
 ne, portub. omnib. maritimis: adeò quidem ut
 cogeretur dissimulato habitu supra quadrin-
 genta milliaria pedestri facere itinere. Pro eo
 adhuc stabāt Insulę Tercerę, quantivis hec clē
 illæ momenti, & quę interrumperēt negotia-
 tiōē Indicā: quare & Galli eò non exiguo ap-
 pulerāt numero, ductu Cōmandatoris de Chat-

tes. Quid accidit? incolæ quidē omnes, religi-
osi omnes, Frāciscani, aliq; summā Regis præ-
se ferebant observantiā ac reverētiā, odiū ve-
rò Castilianorū singulare: solū Jesuitæ, quorū
instinctu reliqua regni defecerant, fulminare
verbis in Gallos, & extollere Regē Philippū.
Quid deinde? cū debuissent seductores isti
in circūfluentē abjici Oceanū, sin minùs, cer-
te cunctis ejici insulis, satis visū fuit supplicii,
si valvis obstructis suo sibi includerētur clau-
stro. Hæc q; ut gesta sunt prolixè deducūtur
in historia, quæ Genuæ edita mandatu Re gis
Hispaniarū, tota q; adeò in ejus cōscripta est
favorē. Quare etiam quicquid ibi narratur de
Jesuitis, narratur honoris ergò, tanquā qui
caput fuerint & origo cōjūctionis istius Por-
tugalliæ cū Castilia, non lecus quā nūc in eo
sunt toti, uti & Galliā Coronæ subjiciant Hi-
spaniensi. At quid Jesuitæ postea? Ut visus ve-
nisse opportunitatis articulus, nocte intēpe-
sta portas obstructas demoliūtur, hiatui autē
opponūt sanctū illud Sacramētū altaris, deri-
dētes nimirū Deū opt. max. abutētes q; sacris
mysteriis pro flabello seditionis. nec mora, tā-
ta dexteritate plebē omnē in suas partes tra-
duxerūt, ut Galli ab illa derelicti, salutis suę cir-
cumspicerēt ductore Marschallo Stroza, qui
ibidem mox infideliter fractus est.

Et hīc quidē attendite. Dictat enim historia,
unico

unico die, ita decernente Hispano, carnificis manibus publico loco Villæfrancæ interfectos majoris dignitatis viros Dominos xxviii. nobiles LII, cæterùm infinitam militarium hominum manum. Eadem historia subjicit, morte item plexos Franciscanorū aliorumq; promiscuè religiosorum quingentos, nullam propter noxā, nisi quod nescio quæ, privatim, né an publicè, in Antonii Regis dixisset favorem. Ecce nobis præcepta Jesuitica: Occidite, trucidate, destrangulate, excarnificate. Quæ certè ita deducuntur in communem usum, ut cernamus eorum nutritios, quiq; ipsis sua cōfitentur peccata, tantam induisse crudelitatem, ut mutuo inter se ferro grassentur & igni, non secus quàm Cadmæi fratres.

Extat apud Marcellinum lib. 27. habitare populum versus Pontum Euxinum nomine Odrysarum, qui ita humanum sanguinem fundere assueri, ut si hostium capi non daretur, ipsi inter epulas post cibi satietatem & potus, suis velut alienis corporibus imprimerent ferrum. At isti inter se parricidalibus concurrunt dextris, cùm tanta tamen eis hostium vis ante portas.

Ite nūc, mei Nobiles, & sectamini discipulos Jesuitarum, ut post primā statim voluntatum mutationem pro benefactorum vestrorum luculento præmio, aut pugione perfodiimini latus, aut certè alibi in Fraciæ angulo de-

vio constituamini *Maurorum provincia, & ex Beticis jura petatis. Quantò pulcrius erit vestra fide communi, vestris communibus viribus imperium retentum ac omninò recuperatum esse.*

Eja itaq; insignis atq; indomitata Franciæ nobilitas, accingimini tandē & pergitte porrò non magis exercitus vestros jungere quàm animos. Deus enim tutor regnorū, Deus qui Gallia ūc semp̃ misericordiæ oculo aspexit, cū in afflictionum nataret pelago, jamq; aquam eā aperto ferè admitteret ore, panget conferetq; in medio vestrū amoris ac cōcordiæ felicia semina, frontem vobis implebit horrore, brachia vigore; Angelos deniq; submitter, quēi brevi tota eliminetis Gallia istos nigellos, istos morbidos atq; arrogātes Castilianos.

Dicere solebat Alexander, Antipatrū quidem foris albere, at rubere tamen intūs. Sic quoq; plurimi sunt inter nos, qui vultu ipso & externo gestu nihil magis videātur quàm partium Regis nostri, fortunaq; ejus prospera haud infeliciter sanè utantur ad rei private incrementum: at iidem illi, si pectus fortè aperirentur, toti ruberent, toti forent Hispani. Atque isti interim, qui Jesuiticas operas sceleribus suis nefandis accommodari cupiunt, haud audent tamen alta loqui voce & dicere, in Gallia eos retinendos aut relinquēdos; (nam tali uti sermone, & *rubram* gestare *crucem*, seq; palam pro-

profiteri clientem Hispaniarum, (idem fuerit)
cæterum ingerunt hoc quidem temporis in-
tempestivius exturbandos, ejusq; rei, si Dñs
placet, suas afferunt dissertationes, quas sigil-
latim inde examinabo, ubi prius magnum il-
lud ipsorum subvertero propugnaculum,
quod consistit in pactis illis conventis, ac
transactione illa judiciali anni clo 10 Lxiv. cui
quinq; opponam responsa, quorum etiam
minimum nulli non fuerit pro sufficenti.

Primum dico; *Instantiam* illam anni LXIV.
antiquatam, non modò ante annos tres, sed
verò triginta. Et quòd dicitur, nullum locum
esse in Curia suprema *peremptioni instantie*, il-
lud nunquam verum est, nisi cum jam lis inibi
est, ut solas maneat judicis partes. At isthoc
casu, tantum abest res eò deducta fuerit, ut ne
litigantium quidem prolata sint instrumēta,
quòd ipsum *primus* solet esse *actus*, à quo sit ini-
tium *Instructionis Syngrapharum judicialium*.

Secundò assero *Instantiam* anni LXIV. pla-
nè diversam à præsentì, utpote quæ primū dif-
ferat qualitatib⁹. Tūc enim Jesuitæ actores e-
rant, nūc rei sunt. Deinde, tūc quæstio erat, an
eis cōmunicarentur privilegia Academię, nūc
verò, an omni expellēdi sint Gallia, tūcq; ad eò
tēporis transactio illa judicialis omnia eis de-
negabat, quæ cupiebāt: at eadē si nunc vigeat,
omnia concesserit; Regis etiam vitam ac salu-

tē, cui sine fine inhiant crudelissimi sicariorū.

Tertia responsio est, nimisquam discrepare annum LXIV. ab anno XCIV. Anno quippe LXIV. metuebatur solū malū futurū, eratq; plurimi, qui id non putarent aut præsumerēt, decepti mellitis vocibus hypocritarū istorū:

— *Quis te tam lene fluentem*

Moturum tantas violenti gurgitis iras

Nile putet?

Nā quis tūc mortaliū cogitasset, fore, ut intra Luteriana mœnia spectaremus militē Hispanicū occupare atq; coarctare maximas quasq; plateas, ansatis brachiis, vultu torvo, fronte striata, tumidis cervicib. incessu lēto ac gravi?

Ecquis ad Ausonia venturos limina Troas

Crederet? aut quem tū vates Cassandra moveret?

Anno LXIV. nōdum quis audierat Bernardum & Comoletū, vocantes Regem, Olofernem, Moabū, Neronē, nōdum quis audierat eosdē asserere regnū Gallicū esse electiū, penesq; unum populū jus constituēdi regem, nōdum tunc adduxerant locū illū Veteris Testamēti, *Eliges fratrem tuum in regem*, aut interpretationis loco subjunxerant, *fratrem* nō notare ejusdem familiæ hominem, ejusdem nationis, sed religionis ejusdem, qualis, inqueiebāt, magnus ille Rex Catholicus, magnus ille rex Hispaniarū.

Quin imò eò processit impudentiarum Comoletus, ut verè blasphema voce affirmaret,

Davi-

Davidem Prophetico spiritu istis verbis, *Eripe me, Domine, de luto, ut non insigam*, designasse ac perstrinxisse familiam omnem Borbonicam. (Bourbe Gallis lutum notat, cui voci alludit Bourbon.) Bello adhuc in Gallia passim dominante, animus eis erat constituere Jesuiticę sectę Collegium Pictavii: referebant autem Dominū nescio quem opulentum ac devotum, obtulisse centena aureorum millia *prima foundationis* ergò. At enim diu multumq; pressi, nominarent Dominum illum, tandem coacti sunt innuere, imò fateri, fuisse eum Regem Hispaniarum: qui certè haud timidè tantulam pecunię impendet summam, ut inter nos versetur natio tam periculosa, tam perniciosa. Et hæc quidē res testatissima est per *Deputatos* Pictavienses, qui auxilio item fuerunt, ac diligentiam suam approbârunt in revocanda reducendaq; civitate illa ad regis obedientiam.

Anno L X I V. nondum erat Jesuitis *Liber Vitæ*, cui inscribunt secreta quarumcunq; domuum, patefacta ipsis Cōfessione illa auriculari. Exquirunt enim ex pueris, ex famulis, ex ancillis, nō tam ea, quæ cōscientiæ sunt, quàm patrum, quàm dominorum dicta ac facta, uti ex iis animos ipsorum perscrutentur. Comoleto concionem habente in propugnaculo Bastiliano, quod carcer erat Dominis illis captivatis, principio anni LXXXIX. post mil-

le impudētissimas blasphemias subjungebat, cum quæ pro Rege hætenus habuerant, non amplius Regē. jam tunc videlicet delineantes molientesq; assassinatorum regis quæ postea patrarūt. Cū itē Trouvæus & Capitaneus Aubrius eodē custodirentur carcere, jussu Scribæ Bullæi, nihil nō faciebat Senatus xli. viro- rum, ut inde educerētur in liberratē pristinā; sed incassū: solus Comoletus, velut alter Orpheus, sua sibi eos excivit faciūda auctoritate, tātūm poterat apud xvi. viros unus Jesuitarū.

Jam verò ut primū innotuerat electio Pæ- pæ etiamnum superstitis, Comoletus cū de pulpito descendisset, iterum statim adscēdit, inq; hæc erupit verba: *Audi Politice: nova scies. Papam habemus quem quæso? probè Catholicū. quid amplius? probè Hispanum, ito Politice, & suspende te.* Hæc & his affinia nulli protulerāt Jesuitæ ān- no Lxlv. aitq; vetus auctor; *Serpentes parvula fallunt, ubi aliqua solitam mensuram transiit, & in monstrum excrevit, ubi fontes potu infecit, & si affla- vit, deurit quacumq; incescit, balistis petitur, possunt evadere mala nascentia, ingentibus obviāitur.* Nec inelegāter Livius: *Ante morbos necesse est cognitos esse, quàm remedia eorum, sic cupiditates prius natæ sunt quàm leges quæ eis modū facerent.* Plato etiam fronte libri I. de legibus refert, Minoēm no- no quoq; anno accessisse Jovem, legum causa- quas traderet Cretensisibus: ita enim omnia in
omnibus

omnibus mutari ac transformari processu temporis, ut quod hodie habeamus pro bono, paulò pòst malum sit ac perniciosum. *Uti probatum est leges egregias, exempla honesta, ex delictis gigni, nam culpa quàm pœna tempore prior, emendari quàm peccare posterius est.*

Percuntemini Marchionè Pisanum, & fidè vobis faciet ab anno LXIV. quo veluti Legatū egit Gallicū tum in Hispania, tū in Italia, nullū unquā habuisse se in manib⁹ majoris momēti negotiū, cui se nō mox adversario opposuerit animo aliquis Jesuitarum. Percuntemini etiā interpretes atq; enucleatores Epistolarū notis scriptarū & de maximis quibusq; reb⁹ toto hujus belli tempore agētium, bono autē nostro fato interceptarū; affirmabūt illi, nihil susceptū, nihil actum rei nefarię, rei perniciosę, cui non etiam immixtus fuerit Jesuita. Jamq; adeò nuper ex quo Lugdunū nostras sequitur partes, Jesuita quidā, qui ibidem *stiffam dicere* inceperat maxima populi frequētia, viso Nobili quodā cui in brachio *fascia candida*, insigne scilicet Regis Gallię, nebulo ille reb⁹ omnib. relictis ex templo fugiit, cupidus nimirū excitandę seditionis: quod & exinde aliquoties postea rētarunt alii: nec quiescent donec tandem urbem illam averterint, nisi mox *arresto* vestro justissimum ejus decernatur exilium.

Quarto loco: quicumq; à *modificationibus* ac
condi-

conditionib. ipse suis fugerit, sub quibus quid
 eis concessū est, idē ille omni merito privatur
 fructu atq; emolumēto, quod inde percepit.
 At Jesuitæ jã totos triginta annos cōditiones
 Sentētiæ illius Poissiacæ palā everterunt, quæ
 tamen Sententia unica fuit quæ ipsos alibi in
 Gallia tolerari jusserat. Et primò quidē, ab ea
 in eo desciverunt, quòd retinuerunt nomen
 suū, seq; vocari passī sunt Jesuitas, expressè a-
 lioquin inhibitum, tanquā quod propriè re-
 servandum Salvatori orbis, nullis unquā ulla
 invēris memoria, qui id sibi aut speciatim ap-
 plicarent, aut cum pluribus in cōmune. Sed
 enim isti eò ascenderunt impudentiæ, ut id a-
 pertè *Thesibus* suis præponerēt quibus (*mellea,*
delenifica, & suada oratione, aliud clausum in pectore
habentes, aliud promptū in lingua) ante tres mē-
 ses iis abblandiebantur, quos cupebant alio-
 qui ultimo Inquisitionis Hispanicæ locatos
 fundo. Secundò abierunt à sentētia Poissiacæ,
 quia illa Collegium quidē ipforum approba-
 bat, sed reiiciebat Religionem: cū isti tanta
 fuerint audacia, ut jam diu religionē illā, tro-
 phæi in modū exaltarint erexerintq; medio
 viæ Antonianæ, nuncq; etiā hodiè adeò frōs
 eis sit perfricta, ut universa Insignia imperii
 Frāncici Cucullis suis superinduxerint, quibus
 supereminet Pileus Cardinalitius: quasi dice-
 rēt sese, ut Regi ægrè faciāt, cui nullo fidelita-
 tis

tis sacramēto obligantur, quemq; modò voluerunt, imò & hodie volunt obtruncatum, quasi dicerent, inquam, agnovisse sese Regem Galliae, quendā Carolum X. cujus sperabant auspiciis huic item facere regno, quod antea fecerant alterius Cardinalis auspiciis, regno Portugalliae. Terriò, sententia Poissiacae discretè caveret ne Bullas obtinere possint contrarias restrictionibus illius actionis: sin secus factū fuerit, praesentem sententiam nullius futurā aut effectus aut valoris: quemadmodū reverà secundum illā conditionem etiā antiquatur. Quandoquidē bullae eis obvenerunt, quae maximè sunt contrariae sententiae illi Poissiacae, utpote quibus etiā omnes illi maxima excommunicantur excommunicatione, qui ullas admisserunt privilegiorum, institutionumq; ipsorum limitationes ac restrictiones, nec illosolū, sed & universi ac singuli qui vel veritatis eruendae studio de his ipsis controversiam moverunt. Recitentur ipsissima verba Bullae ipsorum anni LXXXIV. *Suisq; prepositis in omnibus & per omnia obedire, & huic sedi immediate subiectos, & à quorumvis ordinariorum & delegatorum, seu aliorum Judicum jurisdictione omninò exemptos, prout nos etiam vigore praesentium eximimus, quod ipsum directè contrariū est clausulae Sententiae Poiss. quae hæc: Ita tamen ut supra dictam Societatem & Collegiū, Episcopus illius Diocesis habi-*

*turus sit omnem superintendentiam & jurisdictionē
 & correctionem. Atq; ita consequenter Senten-
 tia illa Poiss. sit nulla ac prorsus abrogatur tam
 dispositione juris jã modo allegati, quã clau-
 sula ista negativa, quę expressa est illo ipso cõ-
 sellu. Renuntiabunt ante omnia & expressẽ omnibus
 privilegiis Bullarum ipsorum quę contraveniunt su-
 pradictis articulis. Aliter si fecerint, aut si postmodum
 Bullas alias impetraverint, presentes ista nullius erũt
 effectus aut valoris. Sed quantũ, bone Deus, clau-
 sula Bullæ ipsorum anni LXXXIV. ab hac differt
 clausula ! illa enim, & nos qui eis nunc oblo-
 quimur, & vos, Domini, qui de iis judicatis, i-
 pliq; adeò Poissiacenses qui de eis suam pro-
 tulerunt sententiã, omnes, omnes una, ut di-
 citur, tractamur peritica, & extremę adjudica-
 mur excommunicationi. habet namq; : *Præci-*
pimus igitur in virtute sanctæ obediẽtiæ, ac sub pœnis
excommunicationis lata sententiæ, nec non inhabili-
tatis ad quavis officia & beneficia secularia & quorũ-
vis ordinum regularia, eo ipso absq; alia declaratione
incurrẽdis, quarum absolutionem nobis & successo-
ribus nostris reservamus : Ne quis cujuscumq; status,
gradus & præminentie existat, dictæ societatis insti-
tutiones, constitutiones, vel etiã presentes, aut quam-
vis earum, vel supradictorum omnium articulorum,
vel aliud quid supradicta cõcernens, quovis disputan-
di, VEL ETIAM VERITATIS INDAGANDÆ,
QUÆSITO COLORE, directẽ vel indirectẽ impu-
*gnare, vel eis contradicere audeat.**

Quinto

Quinto atq; ultimo loco, ne placemur lo-
 quar, & auribus vestris serviā in causa hac gra-
 vissima, cujusq; promptissimam executionē
 tam fervidē omnes optant boni, tanquā quæ
 ad imperium, ad majestatem, ad statum regni,
 ad salutē omnium pertineat: quis nescit, ne-
 minē anno illo LXIV. tantæ fuisse cōfidentiaē,
 qui liberē auderet obmurmurare cōjurationi
 illi Hispanicæ? *Trepidi erant omnes boni, & elin-
 gues: cū dicere quod nolles, miserum: quod velles pe-
 riculosum, nec rotæ nec patibula sufficerent*
 tale quid tētare ausis. Quid ergo speculatores
 Hispani, quid hodiē producitis in medium
 quod sit vobis defendēdis? Annē quod haec-
 nus hīc vos tulimus? At illud ipsum est quod
 istā porrō fugam urgeat: vis nempe, violentia
 ac tyrannis tum vestra, tum vestrorū compli-
 cum Hispanorum, quæ nobis scilicet manus
 ligarant, quæ nobis ob signarant os, vobis au-
 tem tantos inflarāt arduos, tantis verborum
 armarant fulminibus, tamq; alto vos poten-
 tiæ intulerant culmini, vos, inquam, homines sce-
 leratissimos, cruētis manibus, immani avaritia nocē-
 tissimos ac superbissimos, quibus fides, decus, pietas,
 postremò honesta atq; inhonesta omnia questui sunt.

Verūm, inquiet aliquis, soli scelesti nō sunt.
 Itāne verò? & hoc ergo sunt pejores. si enim
 tātū intra se perniciosi fuissent, adhuc intra
 mediocritatem nostrum stetisset malū. Nunc
 infinita

infinita Gallorum multitudo ab ipsis itē corrupta, nostrarum miseriarū causa fuerunt atq;
 origo. Libenter quidē absconderent se & immiscerent grandi isti turbæ, *societate culpæ in i-*
diā declinare cupientes, quasi publicā viā erraverint:
 sed contrā, quò plus superat sceleratorū hominum, hoc plus quoq; nobis fructuū est Jesuiticorum. Deinde, nōne jam modò sentina illa xvi. virorum, iiq; omnes qui ipsis adhærebant, in medio versantur itineris Hispanici, privati in perpetuum Gallico hoc aëre, quem tam diu infecerant? Quidnā igitur hīc adhuc morātur Jesuitæ? quid morētur, rogo? quasi non id satis videamus? nam quas nō iterum nobis intulerunt contentiones, quas nō violentias, quas nō corruptelas, quas nō penē seditiones? credite, Domini, & vatē vobis dixisse putate, nō temerē istis fluit tempus: animi tam inquieti, *& ad excogitandū acutissimi, ad audendum impudentissimi, ad efficiendum acerrimi,* nullo non tempore suam habent utilitatem: quotidie literarū recipiunt fasciculos ex Hispaniis missarum, exq; omnibus porro Galliæ partibus, eis continuò ipsi rescribunt, transmittuntq; ad Sueffionum urbē, imò verò ipsi propriis deferunt manibus: (nam Jesuitā extra urbem excutere & scrutari, crimen foret Læsæ majestatis divinæ, neq; hætenus sanè inventus est Centurionum quisquā qui id facere

cerc

cere ausus / Recipiunt in Senaculum suum omnis generis homines quibus modò sit contra urbem istà illex cōspirandi libido. Et dummodo simulent aut templum adire Jesuitarū, aut suas in alicuius confessiones, quis erit tam audax ut reliquias illas XVI. viratus aggrediatur, qui examinet, qui attrectet, licet de nece nostra liberorumq; nostrorū omnium rectà iverint in Consilium?

Semper né abutentur patientia nostra hypocritæ isti? semper né similes erunt Barbaris illis, qui cum vineis actis extructoq; aggere, turres, præcul cōstitui viderent, ex muris suis machinas illas irriderent, donec tandē, eæ in mœnia collocatæ, eadē everterent? Permitteremus né inimicis recolligere naufragii sui tabulas, hoc est, permitteremus redintegrare stropharum vafritiē, partesq; suas restaurare, non tam in ore quàm in animis ac cōscientiis plebeculæ, quæ bonos semper ~~unum~~ *plurales* superat? In hoc certè negotio, maximè mirū est hætenus usurpari adhiberiq; moras ac perendinationes, formam deniq; & modum *Processus*, ac non potiùs incōtinenti, omni eis abscisso otio illud *ambitu propugnandi quod scelere commiserunt*, abigi hinc in multò pessimā crucē, sicuti Burdegalæ contigit, bellissimum hercle ac gloriosissimū facinus quod unquā fecit Dominus Marschallus Matignonius, erfi

aliæ alioqui Laureæ caput ei triumphale non
unis obumbrent foliis. Hoc enim ictu quasi
alterum Gordii nodum dissecuit, viamq; mu-
niti cōservationi totius penè Aquitaniz, quæ
abiq; hoc, ruinam minabatur, secum tractu-
ra, aut involutura certè non proxima tantum
loca, sed longè lateq; adfita.

Indignis ac generose Marschalle, nō metui-
sti tibi a calumniis, nec animū infregere ne-
fariæ illæ linguæ, virosi illi vomitus eorū qui
falso se regis immiscētes ministeriis fovēt in-
terim sustētantq; hostes ejus maximè crude-
les, detestandos, ac conjuratos. Sed tandē ta-
mē, spero, omnes funditus peribunt unā cum
Jesuitis suis, quib. nihil proderūt pulchræ ne-
scio quæ dissertationes, quarū præcipuè hæc
QUID DICETUR ROMÆ? Itāne verò? Quid
dictū est de Domino Marschallo Matignonio?
Scire volumus quid dicturi sint? Distinguatur
loquentes. Hispani quidē eos quorū decreto
Jesuitis Gallia interdictū est, quo hereticis in-
clamabunt. Quid enim? an aliter locuti sunt,
non de nobis solūm qui Regias usq; fovimus
partes, sed de omnib. porrò, qui urbe ista non
relieta, tam strenuè, vitēq; adeò discrimine, se
ipsis opposuerunt? nōne iidē omnes ab Hi-
spanis proscissi sunt tanquā si heretici essent,
tanquā si Lutherani? Contrā verò qui Romæ
agent aut in Italia non de fœce Castiliana, non
præjudiciū

præjudicii Hispanici, dicēt illi, nunc demum agnoscere se propositum esse Gallis, vivere Francorum in morē liberis atq; ingenuis, vivere hostibus capitalibus Hispaniarum, nunc eos demum in se suaque descendere negotia, nūc ea probè intelligere cū à se adversariorum abigant curiosos ac speculatores, deniq; nunc demum non modò paratos pristinā reparare valetudinē, sed sanguinē quoq; & colorem, postq̃ scilicet se humoribus illis evacua-verint omnimodè nigritie, recoctis, malignis.

At subjiciet aliquis, ut forte Jesuitæ Galliaē damnū quid intulerint, certè Indis plurimū profuerunt, multisq; ibi claruerunt miraculis. Imò omninò, & nobis quidem valdè notandis: quippe qui ope Castilianorum suorū ferro & igni ultrā xx. decies centena innocētissimarum animarū deleverint millia, taliū, in-quā, quas & ipforummet Historia agnello-rū nomine insigniit. Paganismi quidē fibras ple-rasq; extirparunt, sed non herclè *convertendis hominib.* illis à religione nostra alienis, sed eis-dē crudelissimè excarnificatis. Et est profectò modus ille animadversione dignissimus, quo Insulam Hispaniolam depopulati sunt. Nempe congregato unum in locū sexu omni virili, metallicis eos confestim fatigarunt operibus, aurum quærere cogētes ad imā usq; Manium sedē, at enim alia parte fēminas omnes,

agriculturæ cōtinuis adhibuerunt laboribus: ita ut tandem nullis amplius subnascentibus, & jam natis agminatim pereuntibus tyrannide eorum qui operis illis præpositi, intra duodecim annos magna illa exhauriretur insula, soli q; in ea restarent *naturales Castiliani*.

In Pernana regione publico passim foro ergastula extruxerant, & ea quidē capacitate ut mille simul facilè cōcludat: ibi milites eorūq; lixæ ac caculæ fidiculis, equuleis, ungulis, laminis candētib; scuticis deniq; & omni tormentorū genere, miseros illos discruciabant, uti vel sic thesauros suos ipsis patefacerent. quare etiā iidem si casu quo evasisent petitis montibus spontè se dabant in laqueū, suspensis prius aut suffocatis elisisq; juxta se uxoribus ac parvulis liberis. Quin imò monstra illa tyrānica, nō secus ibi venationes instituerunt hominum, quam apud nos solet cervorum aprorumq; objiciendo homines canū instigatū morsibus, sed & tygribus præbent cōsumendos, cum ablegant mellis ceræq; investigandi causa in horredos saltus: Tuberonibus itē, dum margaritarū cupiditate adigunt eos ferociētis pelagi maximè devios tētare sinus.

Quod si aliquando forsan calamitosos istos educunt ad bellū, nihil eis suppeditant comestus, eoq; redigunt angustiarum, ut præ rabida fame hostium tantum nō spirantibus
vescan-

velcantur corporibus: adeo ut verè dici possit, de Legionibus Hispanicis, meritis esse humanæ carnis lanienas, ne cui fortè horrore sint ob ea quæ in nos commiserunt: ea namque, comparatione aliorum quæ facere norunt, rosæ sunt, & saccharum.

Quid, quod ea ipsis erat avaritia, ut triplo plus mancipiorum captivorum in naves imponerent, quàm quibus aut ipsæ sufficerent, aut penus, quapropter tam inhumanè eorundem numerum præcipitarunt in mare, ut ab Hispaniola ad usq; insulam Lucaniam, cujus ingens est intercapedo, haud ulla requireretur pixidicula, explorando positu poli, aut adeò nautica tabula, ne in vada iretur aut Syrtes: sequenda tantum erat cadaverum multiplex linea, quæ toto illo fluitabant salo.

Galli mei, iterum atq; iterum perpendite Dei benignitatem, quæ vos tam monstruosæ, tam prodigiosæ gentis subduxit servituri. Clementissime scilicet vobiscum actum fuisset, si solum habiti in nervo ac cõpedibus, farctisque navigiis in Indiã evecti, incubuissetis eruendis venis metallicis, dum interim isti, vestris in urbibus Colonias suas distribuerent, dum prætoria & latifundia vestra assignarent militibus veteranis & emeritis. Atq; aut fallor, aut hoc fuisset propagare Religionẽ Catholicam, vos omnes verè Catholicos, aut ca-

tenis damnare aut morti, neminemq; aliquē tota relinquere Gallia, nisi atheum, nisi latronem, nisi sicarium, nisi incestuosum, nisi Hispaniarum deniq; beneficiarium.

At si tanta sunt, inquiet iterū aliquis, Jesuitarū scelera, intentetur eis lis, accusentur, postulentur. Respondeo, de illo abundē viderit Domin⁹ Procurator Generalis: sed enim hoc urgetur, ab Academia (filia Regis natu maxima, quæq; necesse habet linguæ abrumperet retinacula, atq; inclamare eos quibus animus est interficiēdi patris sui) hoc solū urget Universitas Parisiēsis, ut reliq; omnes, nullo excepto, regni istius excedāt finibus, interim dū secundum juris solennitatē in eos capitaliter inquiritur qui jam in carcere detinentur: *lenta remedia & segnes medicos non expetunt mala nostra.*

Nota est historia Fratrum humiliatorū, ac Cardinalis Bonromæi. Cū unus fratrum illorum interficere voluisset Cardinalem, statim totus ille ordo cōcidit, omnesq; qui ei nomina dederant exacti Italia, jubente Papa Pio V. dignissimo nominis sui, qui nempe adversus Turcam *Ligam* faceret, nō ut isti, in Gallos. Et nunc controversia erit, & nunc dubitabimus fugare Jesuitas? eos, inq̃, qui regi illi magno, regi illi bellicoso, regi illi invicto Galliarum, nefariā fabricarunt necē, qui immanissimum assassinorum Varadā in tutum deduxerunt locum:

cum! Profecto qui tale quid propugnant, qui solennem Jesuitarum requirunt accusationē, majoris longè æstimant viam Cardinalis cuiusdam, quàm salutem Regis Galliarum, filii primogeniti ac protectoris sanctæ Ecclesiæ.

Leges politicæ fugāt, relegant, & perpetuæ adjudicant egestati etiam lactentes eorum liberos, qui Principis insidiarunt salutē, & nos in sinu nostro deinceps fovebimus socios Varadæ, imò contubernales ejus, quibus idē votum, idem desiderium, eadem molitio, deniq; quorum opera scelestus ille evasit. Ergo quotiescunq; postea Jesuita quis ultimum fatum alicui Regum nostrorum machinabitur, solus ipse quatietur solus? Egregiam herclè rē, quæque eò spectet ut vel antè viginti Regū celebrentur funera, quam vel unica Jesuitarum factio Galliis exulet. Scilicet opinionis istius hominibus susq; deq; est quemcunq; tandem habeant Regem, neque ægrè tulerunt si tantum non quotidie alter ab eis sublimetur.

Si capitali pœna animadvertendū fortè in istos, quemadmodū in Tēplarios, tum justius criminaliter accusarētur. Sed quid ad ista ipsi Jesuite? Venisse in Gallia se bono publico. Rectè prorſus, nisi tali voci ipsa reclamaret experiētia, eosq; potius designaret regni hujus florētissimivastratores, collisores, subversores. Et quid opus longiore litigio? Si publico huc venerūt

bono, eant porro, & hostib⁹ nostris obtingat
cū bono illo suo publico. Dico igitur verbis
quę apud Tacitum: Si patres conscripti, unū id spe-
ctamus, quā nefaria vōce aures hominum polluerint,
neq; carcer, neq; laqueus sufficiant: est locus sententię,
per quam neq; impunē illis sit, & vos severitatis simul
ac clementię nō pœniteat: aqua & igni arceantur. Atq;
hęc esto in Jesuitas sententiā, hoc arrestum.

Præterea forsan anno cIdo LXXXV. juxta le-
gum formulas judicandi erant, hætenus enim
flagitiis & sceleribus velamenta quę siverant: nunc
verò, in re tam notoria & factō & jure, nec lire-
ris opus nec testibus. atq; eleganter Quinti-
lianus: *Quædam sunt crimina læsa Reipub. ad quo-
rum pronuntiationem soli oculi sufficiunt, & eidem
rei Seneca lib. X. Controver: An læsa sit Respubl.
non solet argumentis probari: manifesta statim sunt
damna Reipubl.* Si quis olim Julium Cæsarem
obtorro voluisset collo rapere in jus, an ei o-
pus fuisset testiū numero ut probaret armata
manu transisse Rubiconem, intrasse Italiam,
abstulisse thesauros Reipub. Pictōres ac Poë-
tæ attribuere Justitię gladiū vagina sua edu-
ctum, indicantes eo, non semper mora uten-
dum & scrupulis quibusq; inhæredum, neq;
imitandam medicorum imperitiā, qui dum
remedia de die in diem extrahunt, dum se-
ctiōnem uestiōnemq; protollunt, tamdiu mo-
rantur donec jã ægro viribus defecto, & ipse
simul & ipsorum pereat opera. Sed

Sed quid est quod *notorium* dicimus? Doctores nostri omnes uno verbo definiunt, quod sit *coram populo*. Atq, ut nam crimina Jesuitarum minùs gravia, minùs liquida, minùs notoria fuissent, non nunc tantis obrueremur malorum montibus.

O utinam arguerem, sic ut non vincere possem.

Me miserum! quare tam bona causa mea est?

Sed nihil integrũ Advocato reliquerunt: res enim manifestissimas inficiari, augentis est crimen, nõ diluētis.

Philo Judæus super X. præcept. ubi sermo ei est de voce Dei, appositam reddit rationem quare ea palàm videretur: quia, inquit, quod dicit Deus, non solùm vox est, sed etiam opus: habetq; proverbium *vocem populi* (hoc est bonorum, non è fæce plebis) *Dei esse vocem*; quod scilicet loquatur de rebus notoriis, de rebus visis, & de quibus mentiri non licet.

Verùm, inquiunt quidam, Jesuitæ omnes peregrini nõ sunt, multi inter eos cives. Quid tùm? quasi verò homines *adoptione & sacramēto Hispani*, non magis nobis nocuerint quam ii qui naturâ tales. Ego potius cives credam, qui in extrema Scythia nati benè de Gallia cogitant, quàm qui Lutetiæ geniti & educati, locum, libertatem, gloriam, in qua nati sunt, per summum scelus perdere velint & conentur. Nõnne Comoletus, Bernardus, ejusque notæ alii ortu quidem Galli sunt? & tamen an uspiam locorum reperiri queant, qui

maiore impudentia qualvis in nostrum jam Regem, qualvis in memoriam defuncti regis evomere blasphemias? an uspiam locorum reperiri queāt, qui tanto conatu, ac molimine rebus studuerūt novandis. Nimirū dummodò falsa quæ religionis obtēdatur larva, quicquid sub ea patratur p̄sona, tale est ut ided huc missi sint. Imò occidere aut procurare occisionē principū à Papa excōmunicatorum, hoc verò caput ejus & causa præcipua cur huc missi.

Varadius ipse qui & animavit & exhortatus est Assassinū illū Melodunensē, nōne Parisiis natus? Scilicet jam dudū tota exulasset Gallia Jesuitic⁹ iste ordo; si nulli inter nos fuisset Hispani, quā ii, qui nati trans Pyrenæos montes.

Liberalitas autem & favor, quibus rex Philippus eosdem prosequitur, satis produnt, haberi ipsos ac foveri tanquā qui optimi subditi, devoti clientes, nec non apposita admodū dominationis suæ instrumenta. Grandis illa navis Jesuitica, quā ab Indis aurum & merces ipsorum advehuntur (ubiq; enim hamus illis pendet, incremēto thesaurorum, quos habet & Romæ & in Hispaniis) grādis, inquam illa navis, nullum vectigal quintanum Regi pendet, quo ipso comparcunt triennio quoq; ultra ducenta coronatorum millia. Jam verò, pro parte præmii, ob occupatā cōmuni commilitio Portugalliam, concessit iis idem ille
Phi-

Philippus munus illud, quod tertio quoq;
 anno Portugalliae Regi offerebatur ab India
 occidentalis regulis, cuius muneris aurum, u-
 niones, aromata facillè quadringentorū scuta-
 torū cōficiant millia. Quare & ipsi quoq; gra-
 titudinis ergò & in remunerationem tātæ li-
 beralitatis, haud aliter de eo loquūtur, quàm
 de principe optimo maximo, qui est, qui fuit,
 qui erit, supergresso lōgè vires Romani impe-
 rii antiquas, quiq; ipse unus amplius posside-
 at terra mariq;, quàm reliqui Reges universi.

Pergite, pergite Hispaniae animo, Hispana in-
 genia, extollere & magnificare potētissimo Ca-
 stiliae Regis, tādē omnes, fors modò faverit,
 æquē Cardinalitio decorando Galero, quàm
 Toledo ille Jesuita Hispanus. Nempe, ut no-
 ritis, haud inhiant isti *beneficiis* minutis (et si ta-
 men dimenso suo annectant adjiciantq; Prio-
 ratus quosq; atq; Abbatias) Cardinalatui aspi-
 rāt, & illis majoribus dignitatibus, ut minimo
 minus absint a Papali illa scāe, quae eis am-
 plius invideatur, cū sic quoq; Pontificum
 gerant animos? Nōne enim erat Cardinalis
 ille Jesuita, qui verba illa fecit superba atq;
 audaciā Domino Nivernēsi? nōne idē eidem
 mense Januario proximo palām denuntiabat,
 necessum fore ut Prælati nostri tres supplici
 modo *absolutionem* exambirent à Cardinale de
 Sancto Severino, capite Inquisitionis, idē quod
 inter-

interfuissent Conversioni Regiæ majestatis ?
 At quis pudor , quæ blasphemiam in Deum &
 sanctam ipsius religionem , *absolutionem* urge-
 re operis sanctissimi , operis quo nullum un-
 quam aut utile magis aut necessarium Chri-
 stiano orbi ? Sed sic est : quicquid damnosum
 est & præjudiciale Hispanico Regi , semper
 id damnabitur Jesuitis , semper dignum judi-
 cabitur pœnitentia atq; absolutione. Hincq;
 etiam est , quod ad primum Conversionis hu-
 jus rûmorem Puteanum quendam Luteria
 Romam versus mitterent , qui & hodiè ibi i-
 pso *Provincialis* , quo videlicet persuade-
 rent Papæ , conversionem istam simulatam :

Sed jam tot traxisse moras , tot spicula tædet

Vellere. —

Nam quid adhuc dubitamus an exterminandi
 veniant sicarii isti , cū & anno cōs. 15 L. (uti &
 meminit Dominus Advocat⁹ Menitijs in sua
 accusatione) post exhibitionē literarū illarū ,
 quarum subscriptio erat , *In præsentia Cardinalis*
Lothareni , quæq; eò potissima nitebatur , quòd
 ordo ille ipsoꝝ tota passim admissus esset Hi-
 spania , (quòd ipsū quæso ne clausis prætermi-
 tatur auribus) literæ illæ simpliciter & purè re-
 jectæ fuerunt à suprema Curia , congregatis
 magna frequentia *utrisq; semestribus*. Quin &
 quadriennio post , cū importunius iterū in-
 statet Jesuite , requisivit Curia sententiā ipsius
 Sorbo-

Sorbonæ, quæ quater habito Senatu, idq; divero quoq; tēpore, instinctu proflus divino, quiq; innuat, præsidē ipsi fuisse Spiritū S. prævidit judicavitq; eodē damnosissimos perniciosissimosq;, quā regni ipsius statuti, quā religionis, ut qui inter Gallos maximos inveherent proventus infinitarū querelarū, divisionum ac schismatū Et ne videar quid addere de meo, audite decreti Sorbonici ipsissima verba, paucis sanè describentia pestē illius sectæ.

Hæc nova Societas insolita n nominis Jesu appellationem peculiariter sibi vindicans, tam licenter & sine delectu quaslibet personas quantumlibet facinorosas, illegitimas & infames admittens, nullam à secularibus Sacerdotibus habens differentiam in habitu exteriori, in tonsura, in horis canonicis privatim dicendis, aut publicè in templo decantandis, in claustris & silentio, in delectu ciborum & dierum, in jejuniis & aliis variis legibus ac ceremoniis (quibus status religionum distinguuntur & conservantur) tam multis tamq; variis privilegiis indultis & libertatibus donata, præsertim in administratione sacramenti Pœnitentia & Eucharistia, idq; sine discrimine locorum aut personarum, in officio etiam prædicandi, legendi & docendi, in præjudicium Ordinariorum, imò etiam Principum & dominorum temporalium, contra privilegia Vniversitatum, in magnum populi gravamen, religionis monasticæ honestatem violare videtur, studiosum, piū & necessarium, virtutum, abstinencia-
rum,

rum, ceremoniarum, & austeritatis enervat exercitium, imò occasionem dat liberè apostatandi ab aliis religionibus: debitam Ordinariis obedientiam & subjectionem subtrahit, Dominos tam temporales quam Ecclesiasticos suis iuribus iniuste privat, perturbationem in utraq³ politia, MULTAS IN POPULO QUERELAS, MULTAS LITES, DISCORDIAS, CONTENTIONES, ÆMULATIONES, REBELLIONES, VARIA QUE SCHISMATA INDUCIT. Itaq³ his omnibus atq³ diligenter examinatis & perpensis hæc Societas videtur in negotio fidei periculosa, pacis Ecclesiæ perturbativa, monastica religionis eversiva, ET MAGIS IN DESTRUCTIONEM QVAM ÆDIFICATIONEM.

Et prius quidem quàm conjuratio ipsorum livida & suppurata, palàm erumperet, cœperat Universitatē nostram nō levis admiratio: Qualēsnam, inquebam⁹, hi sunt? Regularēsne an Seculares? nihil enim tertium. At quomodo habeātur pro secularibus, cū in commune vivant, cū subsint pareantq³; Generali, & post plurimos demū annos paupertatem voveant, plenè tamen interim statuentes de bonis Collegiorum? Sed neq³ Regulares esse possunt; quia nulla eis regula, nullum jejunium, nullum ciborum discriminē, nullis adstringuntur ministeriis, succeduntq³; in defunctorum bona, quamvis haud etiam Sacramen-

mento suo soluti. Quid quoddam sint quatuor
 quinq; Votorum modi, Simplicium, Comp-
 litorum, Solennium, Secretorum, Publico-
 rum. Breviter, omnia confundunt, omnia per-
 vertunt: & interrogati quales sint, respondēt
 TALES QVALES. Tunc temporis, inquam,
 monstri raritate obstupebamus. At jam tale
 nihil est: cujus rei & ratio in promptu: quia,
 uno verbo, nec Seculares sunt nec Regulares.
 Quid igitur? Verè emissarii ac speculatores
 Hispanorum, qui omne facillè admittent no-
 men, quod quis eis imposuerit, qui nec le-
 gent, si quis nolet, qui quidlibet sanctè jura-
 bunt, *sub dispensatione ad cautelam*, dummodò
 interea liberum eis fiat sine interpellatione,
 prodere, insidiari, falsos serere in vulgum ru-
 mores, nova fingere in favorē Hispani, ignem
 deniq; dissensionum nostrarum incendere
 porrò ac nutrire. Hoc omne est quod cupiūt,
 hoc votum est ipsorum, hoc religio, hoc re-
 gula, hoc machinatio, hoc summum bonum.

Sed nec sola ipsos damnavit Sorbona Pari-
 siorum: etiam Romæ bonos quosq; repere-
 runt adversarios; Romæ, inquam, fuere, qui
 nō sine causa, Hispani illius Ignatii subdolum
 institutum ac propositum suspectarētur: idq;
 ipsimet in vita ejus his narrāt verbis pag. 144.

*Postea verò Ignatio ejusmodi instituti confirma-
 tionem scriptam postulante, negotium à Pōtifice Ma-
 ximo*

ximo tribus Cardinalibus datum est: qui ne res conficeretur magnopere pugnabant, precipue verò Bartholomæus Guidicionum Card. vir pius quidem atq; eruditus, sed qui tantam religionum multitudinem, quantam nunc quidem in Dei Ecclesia cernitur, minime probaret, Conciliorum Lateranensis ac Lugdunensis decreta fortasse permixta, quibus nimirum novarum religionum multiplicatio prohibetur, aut certe propter quorundam lapsam fluxamq; disciplinam, quam in pristinum statum revocandam censebat potius, quam novas religiones instituendas: atq; ea de re Librum dicitur scripsisse. Quapropter cum id sentiret, acriter nostris restitit, & Societatis confirmationi unus omnium acerrimus repugnavit: aliqui nonnulli conatus cum illo suos conjunxerunt.

Quomodo igitur factum, ut tot nihilominus impredientibus, tot obstantibus recepti tandem sint atq; admissi? Promissionem nempe ac pacto quarti Voti, quod erat de obediendo Papæ supra omnes Principes terræ, de qua re sic ipsi quoq; eadem pag. 144.

Quorum quidem religio, clericorum regularium esset: institutum verò, ut summo Pontifici ad nutum præstò forent, & omnino ad eam normam vitam suam dirigerent, quæ multò ante meditata & à se esset constituta: quod quidem Pontifex tertio Septembris Tibure LIBENTER AUDIVIT ANNO 1610
XXXIX.

Eos ergo rejecerunt excluseruntq; Galli juxta
atq;

atq; Itali omnes, omnes, Inquā, qui ex animo
 Catholicę quidē professionis, sed non etiā fa-
 ctionis Hispanicę, nili forte tã futuri sint im-
 pudētes sive ipsi, sive à quib. propugnātur, ut
 & Sorbonā ipsam maculā aspergāt hereticę
 pravitatis jam inde ab anno clo lo lrv, quo
 decretū illud factū est, eādē scilicet proterviā,
 quā nunc modò palām divulgāt per cōgrega-
 tionis suę mulierculas, omnes istos, qui litem
 ipsis intētārunt, hæreticos esse, quos Geneva
 transmisit, quos suppeditavit Anglia. Quod
 nisi & ego à prima ulq; pueritia probè hic
 spectatus esē inter vos; utpote qui institutio-
 nem meā debeā Collegio regali Navarreo: ni-
 si etiā manifestè nimis ab ipsorū me vindica-
 ret imposturis, tūm professio mea notissima,
 tū publicorū honoratorumq; negotiorū ad-
 ministratio, ab annis retrò lxxx. & lxxxv,
 fugerēt profectò, fingerēt me ab illis itē locis
 ad ipsorū venisse accusationem. Sed qui erit,
 obsecro, Jesuitis se opponens modò, qui Ca-
 tholici nomē tueri possit, cum ope ipsorū, o-
 pera autem Inquisitionis Hispanicę, Sorbona
 illa nostra hereticis aggregetur? hoc certè ipsi
 suis scriptis palām testātur, quibus jactāt, viso
 Decreto Sorbonę, refugisse in sinū Inquisiti-
 onis Hispanicę, uti ab ea & Sorbona & decre-
 tū ejus abrogaretur, damnaretur, tolleretur.

Ecce Domini mei, quis evaderet manus In-

F

qui-

quisitionis illius inhumanæ, barbaræ, Hispani-
cæ, imò quæ pedica est & tendiculū omnium,
qui se Castilianæ opponunt potētia, quæ of-
ficina est cruētissima omnis crudelitatis, thea-
trumq; terrorum horrorumq; verè tragico-
rum, quales nulla unquam hominum excogi-
tavit memoria; quis, inquam, Inquisitionis
istius evaderet manus, cū & damnārit Sor-
bona Parisiensem? Ne autē videar mentiri, le-
gat mihi quis Ignatii vitam pag. 403. ibi inve-
niet: *Porro in Hispania quòd Sorbonense decretum
contra sacrosanctam sedis Apostolica esset auctoritatē,
à qua religio nostra probata & confirmata est, Fidei
quasitores illud tanquam falsum, & quod pias aures
offenderet, suo decreto legi prohibuerunt. Nihil sanè
mirum est, Inquisitionem adeò tenerè res cu-
rare Jesuiticas: duæ enim Institutiones illæ u-
num & eundem habent finem, stabiliendæ
videlicet per Europam tyrannidis Hispanicæ.*

Et adhuc lentè, adhuc frigidè incumbemus
exterminationi eorum, qui vel in extremo Hi-
spaniarum angulo contra Gallicana se muni-
unt consulta, qui inimicis nostris nostra com-
municando, inibi sunt, *ut nostro nobis consilio ex-
cludant linguam & constringant manus, atq; eadem,
quæ illis deberemus facere, faciant nobis? qui nullos
non comminiscuntur prodicionum dolos, qui
animos incautæ juventutis nostræ intoxicant,
quibus unum & unicum desiderium occidere*

Reges

Regem nostrum? Quid expectatis amplius? opportuni magnis conatibus transitus rerum, nec cunctatione opus est, nunc utiq; quò justè eis quisq; irascitur, vulnera que nostra adhuc recentia sunt: neq; adhuc pervenerunt ad saniem.

Et sic est, sic est: aut Auditorium istud modò nunc Galliam universam his exonerabit mōstris, mōstris lacerationi ipsius propriè natis, aut si doli, si artes, si rumores sparsi eos sustentant, altè pronuncio (invenerunt quidē viā ac rationem claudendarum valvarū, sed vel hæc mea vox quatuor regni perambulabit angulos, imò & ipsius Posteritatis influet auribus, quæ certè sine metu, sine gratia atq; affectu judicabit, quīnam meliores fuerint Galli, quibūve maximè in votis eam ipsi relinquere libertatē, quā ab avis retrò receperunt) altè igitur pronuncio, & quantū potero voce contendam, plus nobis adhuc damni dabūt ac mali, quàm unquā factum est: nescio an vires nostræ ultra suffecturæ sint, nescio an aleā toties subire & volemus & poterimus, fortunarum & vitæ.

Pectore concipio nil nisi triste meo.

Res mundi hujus prætereunt ac præterfluunt celeri cursu & uno quasi momento, nautarū, que est supinè inertium in portu desidere serenitate eos invitante ad navigationem. *Vintat sententia quæ diem non profert.* Et cui alioqui bono differre? an uti eis otium fiat per-

tingere ad destinatam sibi metam? metam lacrimosam, imò cruentam futuram omnibus bonis suo suorumq; sanguine. Tigres, leonesq; nunquam feritatem exuunt, aliquando submitunt, & cum minime expectaveris, exasperatur torvit as mitigata. Ita mihi salva Republ. vobiscum frui liceat, ut ego, quòd in hac causa vehementior sum, non atrocitate animi moveor, sed singulari quadam humanitate & pietate. Semper enim mihi obversatur oculis percussor ille Melodunensis, nec unquam profectò à curis vacuus ac solutus hìc meus erit animus, quamdiu Jesuitæ, Confessores illi & instructores talium Assassinorum, ictus suos destinare poterunt, non in pectus modò & latera, sed in jugulum ipsum Gallia, imò Regis. At ut primùm hunc communem aërem purgaverint præsentiæ suæ fuga, tunc securus agam, tunc lætus, tunc videbo fractas disjectasq; tota passim Gallia infortunatas illas Hispani machinas. Omnes fraternitates illæ, nominis Jesus, *Chorde Virginis*, *Cuculle*, *Coronula*, *Collarioli*, & aliæ infinitæ in fumum abibunt ac ventum: tunc proditores, qui aliquid novare volent in nostra hac Repub. velut anguillæ ficulno constringentur folio, neq; elabentur non si se ruperint. Nam accedere Legatum Hispaniæ, frustra fuerit: nec enim jam talis inter vos. Adire hominem aliquem suspectum, quid aliud esset, quàm foricis modo, Te-
ipsum

ipsum suo prode indicio? & alioquin scripturæ libelliq; privatorum, post obitum tandem in Judicium recidunt manus: cùm contrà Societas ista, immortalis sit, nec unquam moriatur, subq; devotionis interim velo conventicula ipsorum facillimè lateant. Deniq; ut rem omnem verbo complectar, dico fore homines centum ac centum, qui fidei Jesuitarum quidlibet tutò committent, at ne duos quidem qui illis ejectis idem aliis credituri sint.

Nesciet hoc quisquam nisi tu, quæ sola meorum

Conscia votorum es. —

Sicut igitur in corporibus ægris, nihil quod nociturum est, medici relinquunt: sic nos, quicquid obstat libertati, recidamus; nec similes fiamus ægris illis cholera laborantibus, quibus ingratum est remedium, quo omninò curari possent, satisq; habent atræ bilis aliquam tollere partem, cùm deinde mox fœneratim recurrât graves illi ac punctorum dolores: cujus generis odores etiam quidã extant, qui comitiali quidem morbo laborantes, de casu quidem statim relevât: sed non etiam radices morbi aut extinguunt aut atterunt: ad exiguum momentum profunt, nec remedia doloris sunt, sed impedimenta. Quid, quod nullo prorsus pacto comprehendiqueant Jesuitæ isti Declaratione illa Regis, cùm ibi inter alia talis extet exceptio: Præter illos quibus commissæ sūt felonie aut in personam Regis defuncti, Domini ac

fratris nostri honoratissimi, quem Deus absolvat, aut qui quid attentârunt erga personam nostram. Quod ipsum, quibus, quæso vos, magis conveniat, quàm Jesuitis, qui Lugduno primùm transmiserunt, deinde Parisiis, Sicarium illum qui Regē obtrūcaret? His adde, Ediētū cui adscriptus est dies Aprilis I V. anni cIo Io XCIV, non ignorare illis, quàm qui renuntiabunt legis omnibus & associationibus, tàm quæ extra imperium ac regnum Gallicum, quàm quæ intrà. Nunc autem cùm illud sit Jesuitarum votum, obedire in omnibus & per omnia Generali Hispanico & Papæ, fieri non potest, ut ejurēt associatē tàm strictā, si non & suā item ejurent Societatem. In summa, Jesuitæ simul esse non possunt, & includi Ediēto Regio, quod vult, intra mensem fieri renuntiationes tales, & præstari juramentum fidelitatis: quibus de rebus ne ad istum quidem diem quidquam factum est à Jesuitis, neq; quid unquam in medium producēt, quo fidē faciant, tale quid vel simpliciter voluisse factū: quemadmodū nec id facere possunt, utpote qui incapaces sint, nec esse queant Vasalli Ligei duorum simul dominorum.

Eleganter vetus scriptor; Quid prodest, inquit, strenuum esse in bello, si domi malè vivitur? Interim dū Rex noster perpetuò sedet in equo suo, ut fuget, fundet, pessundet hostes suos, urbesq; refractarias, suæq; rebellionis per-
vica-

vicaces, interim dum tolerat Colles ardores, frigora brumæ, ac nostræ libertatis & quietis ergò, generosam illam suam animam bellorum exponit discriminibus, permittemúsne Jesuitarum auricularibus confessionibus excitari in potissimis quibusq; regni oppidis, mille novos hostes, mille novos sicarios? permittemúsne in Collegiis illorum clandestinos celebrari cœtus, omnis prodicionis, omnis defectionis perennes quasi fontes?

Quemadmodum adversus pestilentiam nihil prodest diligens cura valetudinis, promiscuè enim omnia invadit, sic etiam frustra Magistratus civitatum curis macerabuntur, laboribus distortentur, huc illuc ultrò citroq; cursitabunt, quamdiu subtilissima illa pestis intra Universitatis grassabitur viscera: intermorientur enim cives nostri agminatim.

Et sic res habet: nunquam sereniores soles illuxerunt Jesuitis, nunquam eis obvenit tempus acceptius, quàm quo flâmis undiq; cõsumebamur civilibus: quare id etiam libenter, cum Cómodo, *seculum* vocassent *aureum*. Videbât enim Collegia alia omnia referta milite peregrino, & indies nûc hoc nunc illud demoliri: videbât studiosos omnes ad se cogi tãquam in asylũ tutissimum; totamq; aded Academiã redactam ad unicum Collegiũ Jesuitarum, uti etiamnum hodiè est. Quocirca ne-

mini credibile fuerit, quas strages ediderint ingeniorum, & quantæ puerorum multitudi-
ni scabiem suæ rebellionis affricaverint: hoc unum nempe vulgò loquentes, hoc unum thematis inculcantes, nihil magis omni jure licitum, divino atq; humano, quàm occidere Regem. Sed taceam melius est. Nam ut multa dixerò, damnum ac detrimentum quod Parisiis dederunt, exiguum herclè fuerit, præ illo quo reliquas afflìxere civitates.

Quare quod oggiant, non extendere se interesse *Universitatis Parisiensis* ultra Urbis Pomoerium, nihil dicunt, nec ullatenus in rei descendunt veritatem. Nam si inhibitione ac derivatione rivulorum, qui junctim magnos efficerent amnes, flumina ipsa siccantur, sic quoq; si totam impunè Galliam Jesuitæ mei pererrent, quid reliquum est, quàm ut *Academia Parisiensis* funditùs exarescat. Et reverà collatio comparatioq; *Universitatis nostræ*; ejus, inquam, quæ erat cùm ad summum gloriæ honorisq; pervenerat cacumen, & ejus quæ nunc est, ad extremas himirum ruinæ suæ redacta tegulas, ex quo Jesuitæ iis sese oppidis intulerunt, unde numerosior studiorum proveniebat soboles, tota egena, tota misera, & jam ultimos sanè trahens spiritus, nisi vos, Domini, qui filii ejus estis, opem fertis præsentaneam, sola illa, inquam, com-
para-

patet collatioque, quæ clarum ejus prædæ
æquitatem, petitionisq; adeo necessitatem.

Si nō minùs nobis jucundi atq; illustres sunt hi di-
quibus conservamur, quàm illi quibus nascimur; ille
certè dies, quo Gallia ejicientur Jesuitæ, non
minùs notabilis erit eo ipso, quo primùm A-
cademia nostra solare jubar teneris haurit o-
culis. Ac veluti Carolus Magnus post libera-
tam Italiam à Longobardis, Germaniam ab
Hungaris, post Hispaniæ hinc peragratio-
nes, frequentesq; conveciones Saxoniū, Uni-
versitatis hujus Parisiensis primæ jecit funda-
mēta auspicio planè vitali, utpote quæ per o-
ctingentos planè annos florentissima & attri-
bus & disciplinis omnium Academiarū quæ
per Europam: quæq; interim perfugium atq;
asylum literis, exulātibus ex Asia, extermina-
tis ex Græcia, Ægypto atq; Africa: ita quoq;
Henricus Magnus, fugata armorum suorum
victici robore Hispanica gente, extermina-
tisq; vestro decreto Jesuitis eandē instaurabit
& pristino restituet splendori ac gloriæ: can-
tabiturq; nomen ejus ac laus, quasi solene
aliquod carmē, à seculo ad seculū, neq; unius
alibi theatri scena, sed toto passim terrarū or-
bis cōmuni quasi Comitio, eruntq; versuum
ac Panegyricorum nostrorum jugis materia
triumphi ejus ac victoriæ, nulli secundæ.

Vos autē, Domini, cui illa obtigit felicitas,

F s illa

illa rara atq; desiderabilis felicitas, ut iudices
 constitueremini causæ istius tam arduæ, tam
 magnæ, quaq; nulla unquâ fuit aut ad plures,
 aut ad plura pertinēs, cōsulite in longitudinē,
 sustollite cogitationes vestras, easq; in futurū
 usq; extendite ævum, nomen certè vestrū ac
 memoria non aureis modò literis in Acade-
 miæ nostræ incidētur auditoriis, sed & omniū
 bonorū cordibus, imò omniū verè Gallorū.

Aurea Clio

*Tu nihil magnum sinis interire :
 Nil mori clarum pateris, reservans
 Posteris prisca monumenta seculi
 Condit a libris.*

*Tu senescentes titulos laborum,
 Flore durantis reparas juventa:
 Militat Virtus tibi : te notante
 Crimina pallent.*

*Hanc igitur occasionem oblatam tenete, & amplissi-
 mi orbis terræ Consilii principes vos esse recordamini.
 Nec est quodd dubitetis de Arresti vestri prō-
 ptissima executione: id enim haud citius fama
 distulerit ad alia oppida, quin inde statim pel-
 lantur ejiciantur impostores isti Jesuitæ, Hi-
 spanici isti speculatores, Betici isti curiosi. Nā
 qui cōtendunt nō posse eos exterminari lon-
 gius à Curia Parlamenti quàm quousq; juris-
 dictio ipsorum sese extendit, nesciunt illi, ne-
 sciunt quīnam & quales tali casu ejus sint ju-
 risdictiō.*

risdictionis fines, ut enim norint, nullos alios agnoscit, quàm quo pertingit mucro gladii Regis nostri, qui & operam dabit ut Senatus consultis vestris obtemperetur vel ipso Pedemontanæ regionis meditullio: ubi jam nunc bona ejus Fors Gallicana Lilia tam alto erexit fixitq; loco, ut ne cuncta quidem Hispaniæ bellica tormenta eis sint affligendis.

Et quid est quòd de mente Regis dubitetis? An in aliquem cadit mortalium amare ipsos qui quotidie exitium ejus anhelant, quiq; origo ac fons tantarum populo ejus ærumnarum? Imò verò, simulatq; arresto vestro istos damnaveritis, ne centena quidem virorū millia ejus retardaverint executionē, placetq; profectò Regiæ majestati participes vos fieri aliqua in re triumphorum ipsius;

—*Veterumq; exempla secutus,*

Digerit imperii sub judice facta Senatu.

Fugavit ipsis Parisius præsidium Hispanicum, hostes apertos, vos Domini, ejicitote. præsidium clandestinū, istud inquam præsidium cujus opera alterum illud introductū fuit, tantumq; tēporis in regno adhuc substitit, jamq; inibi erāt ut redintegratis nobis incubuisset viribus, si licitum ei modò fuisset transire fluvium Oisiam, tunc cū jam ipsis Belluaci inhærerēt portis. *Venit tempus, serius omninò quàm dignum nomine Francico fuit, sed tamen ita maturū, ut differri jam horæ non possit.*

Quo-

Quocirca perpendite Domini, quousque
 progressi sitis. Declarastis Ducem Mainium
 perduellionis reum, convictumq; læsæ maje-
 statis, declarastis tyrannum Hispaniarum, o-
 mnesq; eos qui armata manu partes ejus tu-
 entur, hostes cōmunes religionis Christianæ.
 Magnum istud est, magnum. Itaq; *curate ut viri
 sitis, & cogitate quem in locum sitis progressi.* Pari-
 sios unguibus ipsorū extorsistis, quam puta-
 bant in eternū adjecisse dominationi suæ: nec
 quid eis esse potest egrius, quàm quod tūc vo-
 bis omnibus non eripuerint vitam interstri-
 ctâ gulâ: nam herclè *nunc omnes uno ordine ha-
 bent.* Siq; iterum hanc introrumperet urbem,
 non esset quod propugnaculū istud Bastilia-
 nū pro custodia vestri speraretis: tumulto vos
 omnes, tumulto concluderet, quamquam ta-
 men ambigo an vel eo vos dignaturus, & non
 potius canibus objecturus ac feris. Deus ta-
 men melius, quod ea vobis hodiè cōcessa fa-
 cultas ac potestas, qua finē demum imponere
 liceat dissipationi atq; everfioni omnium i-
 psorum marchinarum ac cōsiliorum. Et pro-
 fectò æquè dolebunt audito nuncio de eje-
 ctis tota Gallia Jesuitis, quàm si uno alteroq;
 prælio florētissimos suorum amisissent exer-
 citus. Ne itaq; præterfluat aut elabatur bel-
 lissima ista atq; maximè obvia occasio eripiē-
 di vos ab eis in perpetuum, quibus eruditior
 doctrine

doctrina idem est quod olim erat Caracallæ;
instrumentum scilicet *malefacendi*: fugate eos
 longiùs ab hoc solo ac sole, qui pares nō ha-
 bēt in ullo improbitatis genere, *tam acres, tam*
paratos, tam audaces, tam callidos, tam in scelere vi-
gilantes, tam in perditis rebus diligentes. Adversus
 quos cū Sentētiæ vestræ stringetis stylum,
 mementote quæso, Domini, quā illis exi-
 lium minùs sit futurum molestū, imò quā
 molle ac delicatum, qui tantos possident in
 Italia, in Hispania, inter Indos divitiarum in-
 exhaustarum aureos montes, illis, inquam,
 qui anno cIdo Id XXX.

Sordido vitam oblectabāt pane, in panni, inopia:
Atq; ea si erant, magnas habebant omnibus Diis
gratias,

illis, quibus nihil erat nisi unum ex Hispania
 transmissum stipendiolum, quemadmodum
 vel ipsi met palam fatentur. Mementote etiā,
 si placet, ipsos esse qui vobis parentes, qui li-
 beros, qui amicos, qui lares, qui fortunas, su-
 stulerunt, eripuerunt, everterunt, qui tantum
 desolarunt agrorū, qui tot strenuos milites,
 tot spectatos nobiles, tot generosos duces,
 bellicis cōsumpsēre furoribus, furoribus, in-
 quā, cōsumpsēre bellicis, quos ipsi suscita-
 runt, quibusq;, uti & nunc, usq; usq; concio-
 num flabra, auricularum cōfessionum stimu-
 los, quibus deniq; se suāque omnia, minima,
 maxima,

maxima, nocte dieq; impenderunt. Mementote isthæc Domini: nec dubitare, quin purgando Galliam hoc veneno, idem ei accidat quod corporibus post longos gravesq; morbos, quibus scilicet nō modò pristina, sed defœcator & purior restituitur valetudo. Cùm verò Advocatus ipsorū plenis laudabit buccis magnanimitatē ac clementiam Regis nostri Henrici quarti, mementote tunc laudari magnanimitatem ac clementiā ejus regis, cujus sanguis ipsis quotidie in voto, mors in precibus, assassinatus in cōsiliis: mementote tunc ea de illo dici Rege, cui jam inde à Fundatore suo Ignatio bonā Navarræ sceptri partē è manibus rapere conati sunt, hocq; unum adhuc hodiè conantur ut & Fræciæ extorqueant Coronam, ne videlicet hîc videantur minus potuisse quàm in Portugalliæ regno, quod legitimo ereptum Domino, Hispaniarum Regi quasi de manu tradiderunt in manum.

At tu Domine Rex, certè ultrà modū paties es, ultrà modū toleras proditores atq; assassinos istos in regni tui versantes medio. Quod ad te quidē attinet, gloriæ tuæ perenni claro splendore extremis orbis terræ habitatotibus perstrinxisti oculos, nec crebrior est alibi sermo quàm de victoriis tuis, de triūphis & manubiis, tibi que meritò jure nomen acquisisti Magni, imò vel illud ipsum cōsecrasti immortalitati,

talitati, incomparabilia armorū gesta, manus
 tibi replerunt palmarum ac laurorū furecula,
 terisq; adeò invicto auctoritatis tuæ pede nō
 hostilia modò perduelliū spolia, sed & teme-
 ritatem ipsam, sed & infidelitatem. Sed tamē,
 ô Rex, tibi soli natus non es, tibi soli nō vivis:
 si placet, animo perpende quātum de tua de-
 cederet gloria si legeretur in Annaliū libris,
 te cum omni subditorū populo, una eademq;
 involutum ruina, idèd tātum quodd neglexis-
 ses suffocare Serpentes istos Jesuitas, aut mul-
 tare saltem exilio. Nam, Domine, res tibi est
 cum hoste patiente & pervicace, qui nunquā
 conatus molitionesq; in te tuumq; Imperiū,
 qui nunquam conceptas ponit spes nisi cum
 vita. Hactenus artes ejus omnes in fumum a-
 biere, hactenus ita calce tua obtritatus est, ut
 unum hoc adhuc morienti reliquū sit (& sci-
 to Rex quodd *quam maximè mortiferi morsus esse
 solent morientium bestiarum*) quo te nefario mo-
 do suis objiciat Jesuitis, uti vel sic Fortunæ
 tuæ sequentis prosperrimū inhibeat cursum.
 Omnes quidē patientiæ induet vultus, omnes
 dissimulationis tētabit facies: sed interim ta-
 men semper ei collineabit oculus ad scopum,
 & quādiu coloniæ ipsius Jesuiticæ inter nos
 erunt, à quibus literæ ejus ultrò citroq; reci-
 piantur, à quibus tui percussores, percusso-
 res, inquam, tui exhortatione, confessione
 auricu-

auriculari, cōmunicatione sacramenti altaris confirmabuntur, extimulabuntur, muniētur, nihil ille non poterit. Quod si tanta es animi magnitudine, ut pro te timere nescias, at aliquis te saltē tangat metus ministrorum tuorum, tuorum, dico, subditorum ac clientium. hi reliquerūt uxores, liberos, lares, bona, cōmoda deniq; omnia, uti tuā sequerentur fortunam: alii in oppidis illis maioribus infandæ illi xvi. virorum carnificinæ vitam suam ac salutē exposuerunt, ut portas eorū oppidorum tibi patefacerēt: & jam modò, ô Rex, nulla te tanget sollicitudo conservandæ tuæ ipsius salutis, ut eorum simul omnium cōserves, quæ tuæ indivisè annexa est? non miseraberis tot matronarum, tot virginum ac puerorū, quos in perennem servitutē ad ergastula sua transferret insolentia & crudelitas Hispanica? *Ne sanguine nostrum largiare, & dum paucis sceleratis parcis, bonos omnes perditum eas.* Certè, Domine, abundè restat superatq; hostiū palàm adversorum quos expugnes, in Gallia, in Belgica, in Hispania: Latera tantum muni ac defende à domesticis his subsessoribus: eos à te dum separaveris, reliquias Hispani, cetera ne tantillū quidē metuimus. Nec enim ipsi ad servitutē nostram ulla est via nisi per sanguinem tuum, quem dum fuderint Jesuitæ, Jesuite, inquam, homines de complexu Regis Philippi ac sinu

Regis,

Regis, inquam, creatura, nullis erit illis in Gallia
 quies. Haftenus sic utrunq; fidelium dome-
 sticorum excubiæ parricidia ipsorū inhibue-
 runt; sed Domine, non est sapius in uno homine sa-
 lus periclitanda Reipub. & hi semper nobis per-
 mixti, nullo non tempore in te mittere pote-
 runt percussores suos, quorū Confession. savi-
 dis hauriant auribus, quos sacrosancto muni-
 aut Sacramento, quemadmodum factum in
 persona Barrierii: at nos, ô Rex, vereor ut sem-
 per possimus vigilare, vereor ut semper esse
 in speculis: vereor ne dum leviter oculis se-
 mel nictamus, in latere tuo alibi hæreat sica,
 in jugulo culter, nam fieri sanè non potest,
 quin eadem sæpius tentanti semel succedat.
 Quid, quod spiritus ipsorū adhuc totus cru-
 entus à sanguine Regis defuncti, cujus cædes
 inira, constituta, & decreta in ipsorum Colle-
 gio, spiritus ipsorum adhuc totus perturba-
 tus & æger, quod non & tuum item capace
 quasi fauce ebiberit cruorem, spe jam certa
 præsumptum, nullam eis noctu diuq; indul-
 get quietē, semper adnititur, semper vigilās,
 somnians laborat ultimum illud perficere fa-
 cinus, quod votorum ipsorum omnium sum-
 mum. Quin imò, Domine, cōtrariæ rationes
 eorum quos sensus necis tui nō pervellit aut
 lancinat, totidem sunt insidiæ, totidem pro-
 ditiones manifestariæ. Ubi vitam tuam in tu-

to collocaveris, ubi tot tantasq; civitates ha-
 ctenus bellorum fluctibus miserè quassatas,
 non magis gemina Pietatis ac Justitiæ firma-
 veris anchora, quàm auferendo exterminan-
 do Consilium illud publicum quod ibidem
 adhuc sedet ad gubernacula, sic Jesuitarū vo-
 lente auspicio, tūc trans Apenninos montes
 verè fies formidabilis, tunc is contingeret ho-
 nos, ea reverentia quæ jure omni debita Re-
 gi primario Europæ, Regi cui caput insigni-
 tur corona Gloriæ ac Libertatis, Regi maxi-
 mo Reipubl. Christianæ. Verùm quamdiu
 specula supererit Hispano perdendi te, unaq;
 tecū omnes verè Gallos, veteratoriis technis
 auricularibusq; Jesuitarum confessionibus,
 nullo non indignitatū obrueris cumulo, nul-
 la non patieris fanda atq; nefanda. Quare, ô
 Rex, cum existas progenies familiæ, toto te-
 rarum orbe nobilissimæ, antiquissimæ, cūn-
 sint annorum tuorum curricula, merç manu-
 biæ, mera trophæa, meræ Laureæ, meræ vi-
 ctoriæ, quas ab omnibus reportasti qui se tibi
 collato opposuerūt gradu: cūm omnia te de-
 signent Vaticinia, invitentq; ad imperiū to-
 tius mundi, quinām sunt, obsecro, homines
 isti inter Gallos tam perfidæ mentis, tam spu-
 rii spiritus, ut aliquā tibi adflare cupiant for-
 midinem, suadeantq; ne offendas nationem
 extraneam, nationem quæ interim tamē sica-

riis suis ac speculatoribus in medio nostrum
perpetuas tibi tendit insidias? Domine, Re-
ges Francorum leges accipere non solent, sed
dare. Deus itaque, Deus ille bellorum, qui te
quasi manu sua ad isthæc deduxit loca, servet
porrò summoq; aucter potentatus fastigio.
Interea cave monita ejus spreveris quæ tibi
suggerit, nihilq; ided sit antiquius quàm uno
& eodẽ habere loco, atq; foras exigere cum
Jesuitis istis publicis parricidis, universos ac
singulos quibus nullus affulgere bonus bonæ
fortis radius, nisi ex tua face emortuali.

Sed jam finio, postuloque à Curia ut post
comprobationem Libelli supplicis Acade-
miæ, auctor fiat, decernat ac jubeat, uti o-
mnes Jesuitæ habeant exonerare Galliã eaq;
undiq; excedere, quemadmodum etiam ter-
ritorio omni regiæ subjectionis, intra xv.
diem denuntiationis, quæ fiat antè fores Col-
legii cujusq; aut Domus, compellat o uno co-
rum loco omnium. Aliàs, & si eorum aliquis
post id tempus inveniatur in ullo Galliæ an-
gulo, in cõtinenti absq; forma ac figura pro-
cessus condemnetur tanquam reus læsæ ma-
jestatis summo gradu, quiq; directè vitæ Re-
gis insidiatus sit. Et postulo impendia litis.

RESOLVTIO ACADEMIAE
solenniter ac legitimè convocatae XVIII.
Aprilis a19 19 XCIV. pro sup-
plicatione de ejiciendis omni-
no Jesuitis.

ANNO Domini millesimo quingentesi-
 mo nonagesimo quarto, die Lunæ deci-
 ma octava mensis Aprilis: Convocata
 Universitas omnium ordinum hujusce incly-
 ti studii Parisiensis apud ædem S. Mathurini,
 pro supplicatione peragēda ab Academia ad
 ædem S. Capellæ Regalis Palatii Parisiensis,
 ad reddendas gratias altissimo Deo pro redu-
 ctione felici hujusce almæ urbis, prosperitate
 & felicissimo successu Christianissimi & invi-
 ctissimi Domini nostri *Henrici quarti* Regis
 Francorum & Navarræ, conservatione dictæ
 urbis sub ditione & protectione dicti Domi-
 ni nostri Regis, ac pro quàm pluribus aliis re-
 bus ad Academiam spectantibus, atq; super
 supplicatione facta à D. & Magistro Lauren-
 tio Bourceret artium Doctore, de vocando
 in jus Jesuitis, ut omninò ejiciantur.

Dicta Universitas debitè, ut moris est, ho-
 ra solita convocata ex consensu unanimi o-
 mnium Doctorum & Magistrorum singula-
 rum quatuor facultatū, & quatuor Procura-
 torum nationū nemine repugnante censuit
 & deter-

& determinavit esse annuendum supplicationi dicti D. Bourceret, ideoq; in Judicium & jus ritè & convenienter Jesuitas vocandos, ut ejiciantur omninò.

Eam ob rem censuit Universitas ex singulis ordinibus nominandos aliquot selectos viros, qui ea diligenter curent quæ ad litem contra Jesuitas movendam pertinent. Unde facultas Theologorum nominavit D. Magistrum Adrianum d'Amboile summum Regiæ Navarræ moderatorem, & alium Doctorem quædictus D. d'Amboise voluerit eligere. Facultas Decretorum quæ acta sunt approbavit: & quia unicus tantum Doctor, nomine Dominus Davidson aderat, promisit se nominaturum aliquem alium ex suis Doctoribus. Facultas autem Medicorum ordinavit D. & Magistrum Jacobum Cousinot. Postremò facultas artiũ nominavit dictum Magistrum Laurentium Bourceret, & D. Georgium Crillon. Sicq; statutum fuit unanimiter & conclusum, nemine reclamante, per D. Jacobum d'Amboise Academiæ Rectorem, totamq; Academiam, anno & die præfatis.

Subscriptum du VAL. & ad Latus: Visa per nos Rectorem Jacobum d'Amboise, & signatum cera rubra.

*LIBELLVS SUPPLEX VNI-
versitatis, eidem serviens finit.*

DOMINIS NOSTRIS CURIÆ PAR-
LAMENTI Supplicat submitte Rector,
Decani & Facultates, Procuratores na-
tionum, Suppositi & Scholaſtici Univerſita-
tis Pariſienſis: Dicentes jamdudum factum
quodd querelas ſuas detulerint Curia de ma-
gna cõfuſione in eadem Univerſitate ob no-
vellam Sectam, ortam in Hispaniis ac vicinis
locis: quæ inſigniat Societatem ſuam ambi-
tioso nomine Jeſus: quæq; ſemper quidẽ an-
teà, ſed præcipuè tamen poſt turbas tumult-
usq; poſtremos, tota ſe in Reip. perſpicuam
perniciẽ adglutinaverit factioni Spanicæ,
tàm Pariſiis quàm tota paſſim Gallia, locisq;
vicinis: quæ omnia ab iſſis inde incunabulis
præviſa fuerunt ab iſſis ſuppliantibus, & in-
primis Decreto Facultatis theologicæ tũc in-
terpoſito: cujus erat tenor, novellam hanc ſe-
ctam introductam ad diſſolutionẽ omnis or-
dinis politici atq; hierarchici Eccleſiæ, præci-
puè verò dictæ Univerſitatis: utpote qui recu-
ſarent obedire Rectori, quodq; magis, etiam
Archiepiſcopis, Episcopis, Paſtoribus, aliisq;
ſuperioribus Eccleſiæ. Jam autẽ triginta ſunt
anni ex quo ſuppositi ac clientes ejusdem So-
cietatis quæ prætendit nomẽ Jeſus, cum non-
dum

dum venenum suum infuderant alijs passim
 Gallia^e urbibus, sed ista solùm urbe, exhibue-
 rint supplicationem, eo fini ut incorporaren-
 tur membraq; fierent Universitatis nostræ,
 qua controversia aliquamdiu ultrò citroque
 agitata, tandem ita utrinq; cōvenit interces-
 su Consilii, uti res manerent *in statu*, hoc est,
 ne Jesuitæ quicquid aggredierentur aut nova-
 rent in præjudicium illius Decreti atq; arre-
 sti. Cui tamen illi minimè steterunt, sed quod
 amplius est intermiscerent negotiis publicis
 practicas suas perniciosas consiliaq; nefaria,
 tota palàm se gesserunt Gallia pro ministris
 atq; emissariis partium Hispanicarum, quem-
 admodum omnibus satis constat. Quæ ipsa
 instantia in consilio pacti ac conventi statim
 deserta est: adeò quidē ut neutra pars litis in-
 strumenta apud Acta deposuerit, eoq; modo
 obsoleta atq; emortua fuerit. Quibus consi-
 deratis, Domini nostri, placeat vobis, uti ista
 secta exterminetur, non solùm dicta Univer-
 sitate, sed toto regno Galliarū: petimusq; ad
 eum finem, adjutoriū Domini Procuratoris
 Generalis Regii: hoc ipso benè feceritis. Sub-
 scriptum LE ROYER, ad latus, d'Amboise
 Academiae Rector, signatum verò cera rubra.

E Cquid nunc, Reges atq; Principes orbis Christia-
 ni, ex publica ista & solenni actione, vobis vide-

tur de sacrato illo Jesuitarum, post tot, uti constat, gravissimas contradicentium sententias agrè tandem approbato & confirmato ordine? Annè uno atq; altero exacto suo originis lustro nefarii & infesti sceleris ac flagitiosa vita, satius de se dederunt speciminū? ad-
ed ut nulla penè secta & difficilius incepisse, & celerius & flagitiosius sub sanctitatis & religionis insignibus adolevisse, atq; in immensum usq; excrevisse videri queat? Vosnè existimabitis quenquam ita impudentē fore, nisi illos ipsos omnis pudoris & verecundie expertes, qui ausit accusationis hujus præcipua capita inficiari, vel à se in alios derivare? neq; enim hac in remotissimis America regionibus, sed Lutetia in totius Europa luce gesta sunt. Cui verò minus veritati videatur consentaneum, quod toties advocatus ille Regem suum, de fraudibus illorū & insidiis, vix ulla satis diligentia, nisi regno exactis, aut qua alia quam merentur severitate punitis, sibi cavendis, haud inanis vates admonuit & obtestatus est? quid enim tot in medium allata exempla corruptæ pueritiæ & juventutis, cui unice operam dant, adolescentiæ perdita & dissoluta, patrimoniorum dissipatorum, hereditatum expilatarum atq; familiarum funditus everfarum? At ista fortassis inter privata quis referat incommoda: quin publicè graviora longè, provincias integras & regna turbata & perversa novimus, ubicunq; quam sibi vendicant autoritatis & potestatis vim obtinent: induciarum conventiones, fœdera sacrosancta, si violanda, aut bellorum incendia (quibus, prob dōlor.

Chri-

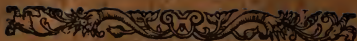
*Christiana Respub. nimium ardet) conflanda. ipsorum
 opera, ipsis internunciis auctoribus atq; flabellis hac
 fieri hodie videmus. In Reges & eos, penes quos rerum
 summam leges esse volunt, non minus illi, quàm olim
 domini in servos vitæ atq; necis arbitrium & potesta-
 tem sibi sumunt, ac etiam exercent, neq; verò illud ex
 juris & religionis præscripto, sed impotentis animi li-
 bidine & ad commodum Hispanica monarchia. Hinc
 nuperrimè Galliarum Regem in summum vitæ discrimen
 adductum scimus, non a militari aliquo homi-
 ne, aut aliqua injuria laceßito, vel lue hæretica pollu-
 to, sed ab eo qui Jesuitis præceptoribus usus est, & na-
 tura pravitati & insita malitia disciplinam illorum
 & institutionem, quò perfectior evaderet furcifer,
 conjunxit, cui spes omnis impetranda scelerum venia,
 quodd nec matri suæ nec sorori pepercerat, quin in istam
 nefarias manus conjiceret, in hanc turpia designaret.
 adempta fuerat, nisi in verba Jesuitæ confessoris juras-
 set, & omnium detestabilissimo interficiendi regis sce-
 leri se astrinxisset, & tandem diabolicis artibus in-
 structus facinus tam audax in presentia tot proce-
 rum, honoris & gratulandi causâ concurrentium ag-
 gressus fuisset. Siccine ex Schola Jesuitarum tanquam
 ex equo Trojano prodire experimur sicarios, grassato-
 res, & veneficii omnis atq; flagitii artifices? Neq; verò
 quis obijciat, unum tantum atq; alterum ex Jesuitico
 ordine facinoris huius fortè conscios fuisse: quin nul-
 lum non participem exstitisse hinc probabile sit, quod
 vultu atq; gestibus, quò minus desiderii & mente con-*

cepta letitia signa proderent, temperare sibi nequivisse perhibentur. Hûc facit, quod Helvetiis nonnulli Lutetiam proficiscentibus in Alpibus obviam facti Jesuitæ autores fuere, ne ulterius progredierentur, frustra enim eos Regi operam suam navare velle, quem ad Calendas usq³ Januarii superstitem non futurum, exploratum haberent. Verum quo ordine res ista gesta sit Lutetia in ipso Regis conclavi, quam insigni misericordiae exemplo, frustrato facinore, Deo optimo Max. Regis & afflictissimi regni salutis & incolumitati consulere visum sit, pluribus nunc verbis explicare nostri instituti non est, cum toti terrarum orbi publicâ illâ summi Senatus & Judicii Parisiensis sententiâ, supplicio de parricida nuper sumpto, & Jesuitis regno omni excedere iussis fides rei gesta comprobata sit: quam sententiam hîc adscribendam putavimus. Nunc itaq³ denuò, uti ab initio etiam fecimus, vos reges atq³ principes appellandi nobis estis, & ex vobis querendum, num dubitare amplius possitis, nisi vobis ipsis & subditis vestris adversus istam generis humani pestem quàm maturrimè prospexeritis, quin idem vitæ & fortunarum periculum & exitium certissimum quasi fatum aliquod singulis vos momentis maneat? Quamobrem vos per salutem vestram, si modò illa vobis cura est, rogamus & obsecramus, ut Jesuitarum sodalitium quàm longissimè à ditionibus, liberis atq³ charissimis conjugibus vestris remotum esse velit.

ARRE-

ARRESTUM SUPREMAE
CURIAE CONTRA

JOANNEM CHASTELIUM
SCHOLASTICVM, studiis
operam dantem in COLLEGIO
JESUITARUM, OB PARRICIDIUM
QUOD INTENTAVIT IPSI
REGI.

*ARRESTVM SUPREMAE
Curiae contra Iohannem Chastelium Schola-
sticum, studiis operam dantem in Collegio
Iesuitarum, ob parricidium quod
intentavit ipsi Regi.*

Auctoritas breviter prolata è
monumentis Curiae.

VT vidit Curia, congregato
majore ac minore Auditorio,
processum criminalem, intenta-
tum primò à Præfecto Regii
Palatii, seu Judice Prætorio,
peractumq; deinde petitu Procuratoris ge-
neralis Regii, actoris atq; accusatoris adver-
sus Iohannem Chastelium Parisiensem, non
ita pridem studiis operatum in Collegio Cla-
remontano, nunc verò Regii carceris capti-
vum, ob maximè execrabile atq; abominabi-
le parricidium intentatum ipsi Regi: Ut insu-
per audivit interrogationes ac confessiones,
tùm ejusdem Johannis Chastelii super publi-
cùm istud parricidium, tùm etiam Johannis
Guereti Presbyteri, dicentis se de Societate
Jesu,

Jesu, antehac Præceptoris dicti Joh. Chastelii, nec non Petri Chastelli, & Dionisii Herædæ, parentum supranominati Johannis: Consideratis deniq; Procuratoris Generalis conclusionibus, cæterisq; rebus omnibus:

Dictum volumus, eandem Curiam declarasse & declarare Johannem illum Chastelium, argutum convictumq;, reum læsæ majestatis, divinæ atq; humanæ, gradu supremo, sceleratissimo illo ac detestabilissimo parricidio, quod intentavit ipsi Regi. Ob cujus criminis expiationem, Curia condemnavit & condemnat Johannem illum Chastelium in *multam honorariam*, hoc est, uti se sistat, reatum solummodò indulsio, præcipuæ portæ Templi Parisiensis, tenentem manu facem ceream duarum librarum, ibidemq; genibus inflexis dicat declaretq;, se nefarie ac proditoriè attentasse inhumanissimum atq; abominabilissimum parricidium, & læsisse faciem Regis cultro: falsis item ac damnandis imbutum instructionibus, dixisse pro Curia; *permisum esse occidere Reges: Regemq; Henricum I V. hodiè regnantem exclusum Ecclesiæ gremio, donec eum Papa approbaverit*: Quarum rerum omnium ac singularum pœnitere ipsum, & veniam exposcere, Dei, Regis ac Justitiæ. Quibus peractis, ducatur ac conducatur humili vеха ad locum suppliciiis destinatum: ibi forcipe candenti
per-

peruratur brachia ac femora, manus autem dextra, cultrum eâ prætendens quo connisus est illud suum patricidium, præcidatur. Post id, corpus ipsi distrahatur ac laceretur quatuor equis: membraq; inde ac corpus conjiciantur in ignem; ac redigantur in cineres vento dispergendas. Declaravit & declarat eadem Curia, bona ipsius universa ac singula acquisita & confiscata Regi. Antequam tamen lege in eum agatur, arripietur dictus Johannes Chastelius ad *torturam ordinariam atq; extraordinariam*, uti constet de complicibus ejus, aliisq; rebus nonnullis ex judicio isto resultantibus.

Inhibuit prætereà atq; inhibet omnibus personis, cujuscunq; sint qualitatibus ac conditionis, idq; sub pœna criminis læsæ majestatis, ne supradictas voces aut publicè aut privatim, clam palàmve ullo modo proferant; utpote quas Curia declaravit ac hisce declarat, scandalosas, seditiosas, contrarias Dei verbo, damnatasq; ceu hæreticas sanctis Decretis.

Statuit deinde decernitq; eadem Curia, ut Presbyteri sive Sacerdotes ac Scholastici studiosiq; Collegii Claremontani, omnesq; alii qui se dicunt ejusdem Societatis, tanquam corruptores juventutis, perturbatores quietis publicæ, inimici Regis eiusque impe-

imperii, habeant abire atq; exire, intra diem
 tertium à significatione præsentis Arresti, ur-
 be Lutetia, aliis civitatibus ac locis omnibus
 ubi sua habent Collegia: quindecim verò
 post sequentibus diebus toto prorsus regno
 Galliarum, sub pœna, ut si termino eo fini-
 to alibi fortè reperiantur, in eosdem mox
 animadvertatur, veluti pariter reos læsæ ma-
 jestatis. Cæterùm adhibebuntur bona ipso-
 rum tam mobilia quàm immobilia ad usus
 pios, distribuenda juxta Curia sententiam.
 Quæ Curia insuper vetat, ne quis subditorum
 Regis, liberos suos extra regnum alibi mî-
 rat ad Collegia ejusdem societatis, studiorum
 causâ, sub eadem pœna læsæ majestatis. Sed
 & statuit eadem, *extracta* ac brevioria hujus
 Arresti transmittantur ad Præfecturas ac
 Diœceses, quæ istius sunt jurisdictionis, uti
 formam ac tenorem ejus Arresti ocysus exe-
 quantur, Imperatq; Præfectis quibuscunque
 Provinciarum, *Baillivis ac Seneschallis*, eorum
 item Vicariis, generalibus juxtâ ac particula-
 ribus, sententiæ hujus executionem urge-
 ant ac prosequantur, à die statim dilationis
 ibidem concessæ: quod uti promptius fiat,
 qui Substituti sunt Procuratoris Generalis,
 omne suum item auxilium atq; operam ad-
 hibebunt, inquisitione facta in *contravenientes*
 ac refractarios, & insinuando Curia hæc suam
 saltem

faciem diligentiam, sub pœna planè privatio-
nis officiorum.

Subscriptum

DU TILLET.

Pronunciatum dicto Johanni Chastelio;
deq; eo supplicium sumptum die Jo-
vis xxix. Decemb. clō 1ō xciv.

